

23 NOV. 2009

Til
Høringsparterne

Høring over forslag til Inatsisartuts lov om forbud mod rygning

Departementet for Sundhed fremsender hermed forslag til Inatsisartutlov om forbud mod rygning i høring.

Naalakkersuisoq for Sundhed, Agathe Fontain, har besluttet at implementere det tidligere Landstings beslutning i 2008 om indførelsen af totalt rygeforbud i alle offentlige rum og alle indendørs områder, hvor offentligheden har adgang, såsom restauranter, cafeer, forretninger, transportmidler m.v.

Forbuddet gælder også for private virksomheder og arbejdspladser med mere end 10 ansatte.

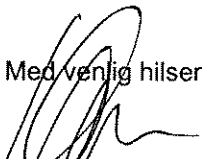
Departementet skal venligst anmode om at modtage eventuelle bemærkninger til forslaget **senest fredag den 18. december 2009, kl. 12.00.**

Departementet skal anmode KANUKOKA om at sende høringen videre til kommunerne. Ligeledes anmodes departementerne om at sende høringen til relevante styrelser og institutioner.

Bemærkninger fremsendes til undertegnede enten pr. mail eller med almindelig post.

Oversigt over høringsparterne er *vedlagt i kopi.*

Med venlig hilsen

Louise Kanstrup Petersen
Toqq/direkte 6622
lokp@gh.gl

20. november 2009
Sagsnr. 2009-022386
Dok. Nr. 261007

Postboks 1160
Tlf: 34 50 00
Fax: 32 55 05
3900 Nuuk
Email: pn@gh.gl
www.nanoq.gl

Departement

Inatsisartutlov nr. xx af dato. måned 2010 om forbud mod rygning*Formål*

§ 1. Loven har til formål at fremme befolkningens sundhed og forebygge, at nogen ufrivilligt udsættes for de skadelige følger af passiv rygning af tobak.

Anvendelsesområde

§ 2. Loven finder anvendelse på

- 1) Offentlige arbejdspladser.
- 2) Private arbejdspladser, der beskæftiger 10 ansatte eller derover.
- 3) Institutioner og uddannelsesinstitutioner.
- 4) Indendørs lokaliteter, hvortil offentligheden har adgang.
- 5) Kollektive transportmidler og taxaer.
- 6) Restauranter, cafeer og andre offentlige serveringssteder.
- 7) Offentligt ejede lokaler

Stk. 2. Stk. 1 omfatter skibe hjemmehørende i Grønland.

Forbud mod rygning

§ 3. Indenfor lovens anvendelsesområde er det ikke tilladt at ryge tobak indendørs, med mindre det følger af lovens øvrige bestemmelser.

Stk. 2. Der kan etableres udendørs rygefaciliteter. Udendørs rygefaciliteter skal etableres som fritstående enheder, fysisk adskilt fra anden lokalitet og åben for udluftning ved vejr og vind. Udendørs rygefaciliteter må alene indrettes til rygning og anvendes som sådan.

§ 4. På børneinstitutioner, skoler, fritidshjem, dagtilbud og lignende for børn og unge er det ikke tilladt at ryge tobak på institutionens udendørsarealer, således som det følger af arealtildelingen. Institutionens ledelse foretager ved offentligt opslag på institutionen bekendtgørelse af institutionens udendørsarealer efter denne landstingslov.

Stk. 2. Institutionens ledelse kan beslutte at etablere udendørs rygefacilitet for institutionens personale på institutionens udendørsarealer.

§ 5. På plejehjem, døgninstitutioner, botilbud, kollegier og lignende, der tjener som bolig for personer fortrinsvis over 18 år, kan den enkelte beboer over 18 år ryge på det værelse eller i den bolig, der tjener som den pågældendes private hjem.

Stk. 2. Institutionens ledelse skal tage effektive skridt til beskyttelse af personale og øvrige beboere på institutionen mod passiv rygning. Ledelsen kan pålægge beboeren ikke at ryge, når personale opholder sig i værelset eller hjemmet.

§ 6. I private hjem, der modtager ikke-skolesøgende børn i dagpleje, må der ikke ryges indendørs, når der passes børn. Der er ikke tilladt at ryge i lokaler, der primært anvendes som børnenes lege- og opholdsrum.

Bemyndigelse

§ 7. Naalakkersuisut kan fastsætte regler til sikring af personale og andre mod passiv rygning i tilfælde, hvor indendørs rygning af tobak er tilladt, herunder regler om adskillelse af rygere og ikke-rygere og om bygningsmæssige foranstaltninger.

Stk. 2. Naalakkersuisut kan fastsætte regler om tilsyn.

Stk. 3. Naalakkersuisut kan fastsætte regler, der undtagelsesvis tillader indendørs rygning, af hensyn til særlige patientgrupper indlagt på sygehuse.

Ansvar m.v.

§ 8. Den stedlige leder, f.eks. arbejdsgiver, institutionsleder, indehaver, restauratør, forpagter m.v. skal påse, at rygning ikke sker i strid med denne lov.

Stk. 2. Den stedlige leder skal skriftligt pålægge medarbejdere at sørge for, at rygning ikke sker i strid med denne lov.

§ 9. En lønmodtagers overtrædelse af rygeforbuddet på sin arbejdsplads kan behandles efter de regler, der gælder for den pågældende lønmodtagers ansættelsesforhold.

Stk. 2. En lønmodtagers overtrædelse af rygeforbuddet på sin arbejdsplads kan tillige sanktioneres efter § 10.

Sanktioner m.v.

§ 10. Der kan idømmes bøde for overtrædelse af § 3, stk. 1, § 4, stk. 1, § 6 og § 8, stk. 1 og 2.

Stk. 2. Der kan pålægges selskaber m.v. (juridiske personer) kriminalretligt ansvar efter reglerne i kapitel 5 i Kriminallov for Grønland.

Stk. 3. Bøder tilfalder Grønlands Selvstyre.

§ 11. I regler, der fastsættes i medfør af denne lov, kan der fastsættes regler om idømmelse af bøde for overtrædelse af bestemmelserne i reglerne.

Stk. 2. I regler, der udstedes i medfør af denne lov, kan der fastsættes regler om idømmelse af bøde for overtrædelser begået af juridiske personer.

Ikrafttræden m.v.

§ 12. Denne lov træder i kraft den 1. oktober 2010.

Stk. 2. Samtidig ophæves §§ 2 – 7 i Landstingsforordning nr. 10 af 14. november 2004 om tobak og sikring af røgfrie miljøer, samt mærkning af tobaksvarer

§ 13. Loven omfatter ikke lokaliteter, jf. § 2, der tjener til formål for eller indgår i driften af statens institutioner og myndigheder i Grønland.

Stk. 2. Loven finder ikke anvendelse på forsvarsområdet ved Pituffik, som omfattet af forsvarsaftalen mellem regeringerne i Grønland, Danmark og Amerikas forenede stater.

§ 14. I Landstingsforordning nr. 10 af 14. november 2004 om tobak og sikring af røgfrie miljøer, samt mærkning af tobaksvarer foretages følgende ændring:

1. Landstingsforordningens *titel* affattes således:

"Landstingsforordning om salg og mærkning af tobaksvarer".

Grønlands Selvstyre, den xx. xxxxxx 2010

Kuupik Kleist

/

Agathe Fontain

Bemærkninger til lovforslaget

Almindelige bemærkninger til forslaget

1. Indledning:

Tobaksrygningens helbreds- og sundhedsskadelige virkninger er almindeligt kendt. På trods af denne viden er forbruget af tobak meget højt her i landet.

Med landstingsforordning nr. 5 af 3. november 1994 om tobak og sikring af røgfrie miljøer, samt mærkning af tobaksvarer, blev sundhedsvæsenets bestræbelser på at mindske de skadelige virkninger af tobak for første gang reguleret ved en landstingsforordning. I 1998 skete der en opstramning af reglerne om rygeforbud. I 2000 skærpedes disse regler ved vedtagelsen af en ny landstingsforordning.

Med vedtagelsen af den seneste landstingsforordning fra 2004 blev reglerne, især med hensyn til røgfrie miljøer, skærpet yderligere. Hvor der tidligere var tvivl om rygereglerne i offentlige bygninger, fastlægger forordningen, at rygning ikke er tilladt i de bygninger, der er omfattede af forordningen.

Formålet, som er at nedbringe tobaksforbruget samt forebygge og begrænse tobaksrygningens sundhedsskadelige virkninger, har ikke ændret sig gennem tiden.

Landstingsforordningen har medvirket til, at der i dag er langt større bevidsthed om rygningens skadevirkninger, og der udvises i dag generelt større hensyn til børn og ikke-rygere. De mange forebyggende tiltag og kampagner har ligeledes medvirket til, at der også i mange mindre virksomheder er formuleret en rygepolitik, og at der i private hjem skabes røgfrie miljøer specielt omkring små børn.

I Folkesundhedsprogrammet Inuuneritta - Landsstyrets strategier og målsætninger for folkesundheden 2007 – 2012 er det målsat, at:

- færre bliver rygere
- flere holder op med at ryge
- gøre Grønland røgfrit for ikke-rygere
- højst 40 % af befolkningen er rygere i 2012

Paarisa understøtter løbende Folkesundhedsprogrammet Inuuneritta. Særligt laver Paarisa - i samarbejde med offentlige og private arbejdspladser - sundhedspædagogiske aktiviteter inden for råd og vejledning om rygepolitik på arbejdspladser og i hjemmene, information om rygevaner, rygningens sundhedsskadelige virkninger, passiv rygning m.v.

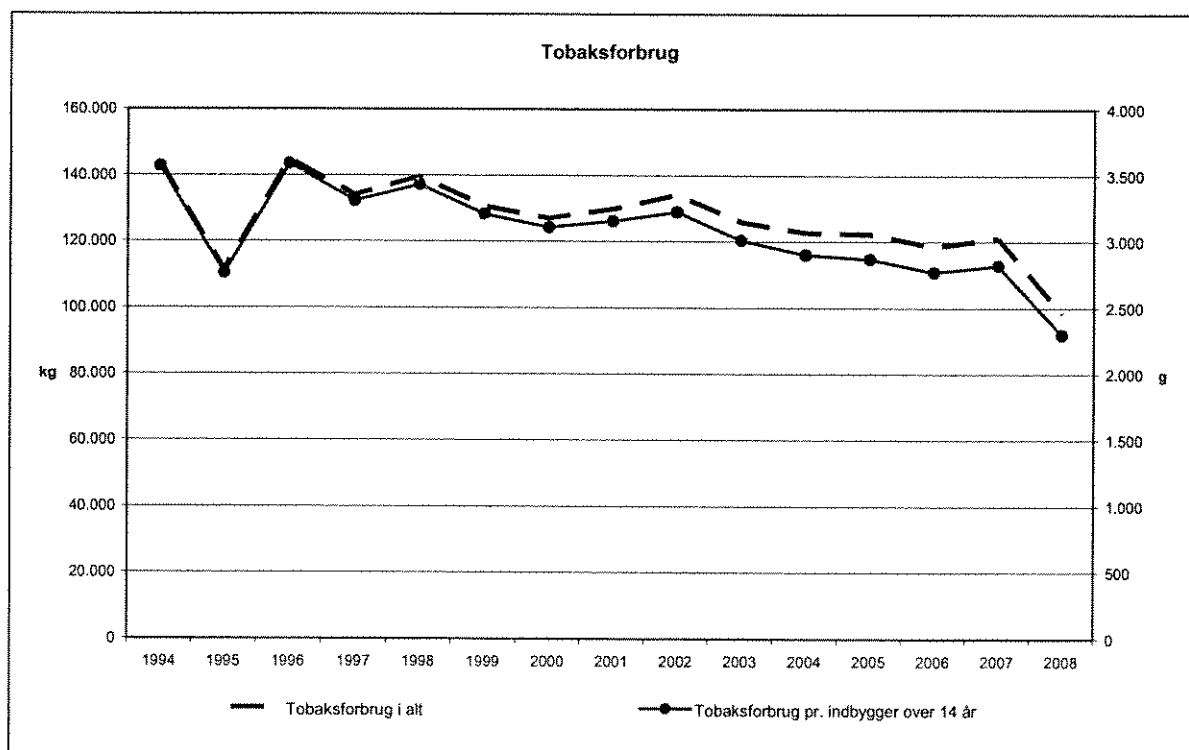
Hvert år gennemfører Paarisa en skolekonkurrence for folkeskolens mellemste og ældste trin om at blive årets Røgfrie Klasse. Paarisa markerer WHO's anti-tobaksdag – den 31. maj – og udgiver løbende informationsmaterialer om forebyggelse af passiv rygning blandt småbørns forældre, børn og unge. Endelig uddanner Paarisa rygestopinstruktører, der kan afholde rygestopkurser rundt i landet.

Statens Institut for Folkesundhed gennemførte i 2005 – 2007 en befolkningsundersøgelse i Grønland. Af denne fremgår, at tobaksrelateret kræft i luftveje og lunger er den hyppigste kræftform i Grønland, og at andelen af dødsfald forårsaget af rygning og passiv rygning skønnes at udgøre mere end hvert fjerde dødsfald.

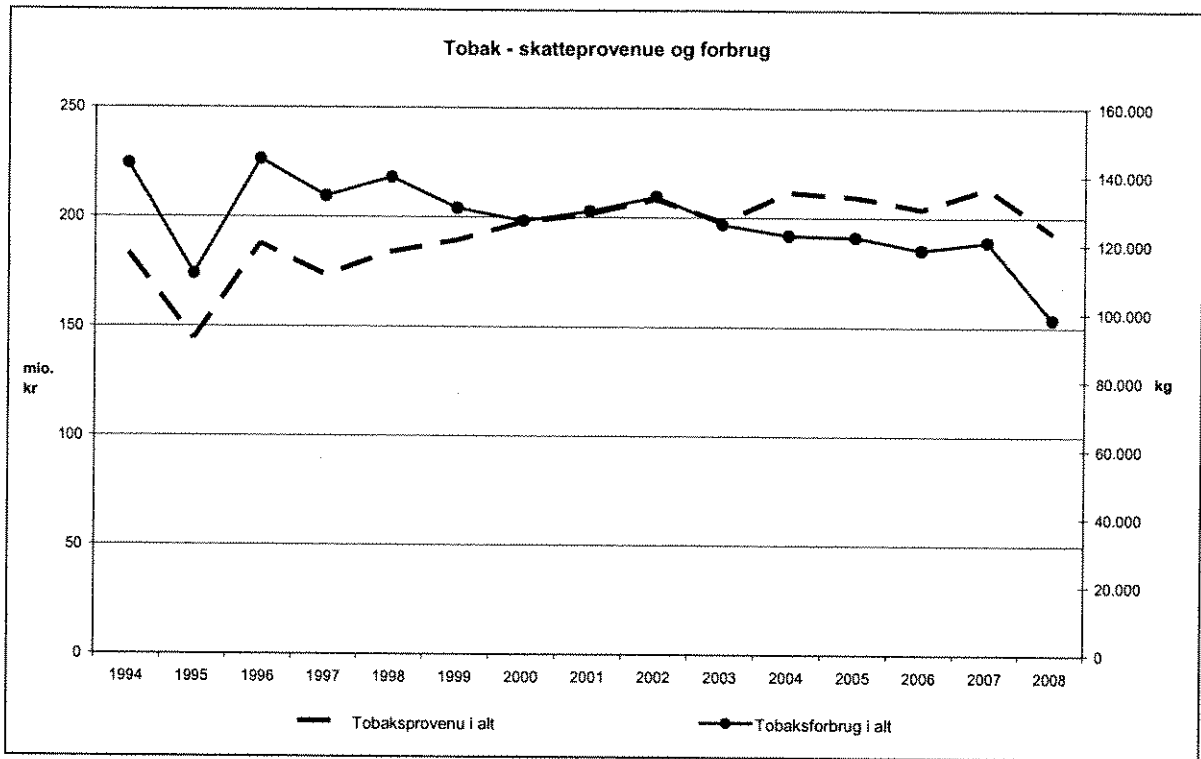
I 2005 – 2007 var lidt over 6 ud af 10 grønlandere rygere, hvilket er en reduktion i forhold til 1993, hvor næsten 8 ud af 10 røg. Det fremhæves, at gruppen af ”aldrig-rygere” er steget fra 11% til 13%, og at gruppen af ”eks-rygere” er steget fra 11% til 23%. I samme periode er antallet af cigaretter, som den enkelte ryger, faldet fra 12,9 cigaretter pr. dag i 1993 til 11,1 i 2005 for mænd, mens tallet for kvinder er faldet fra 9,6 i 1993 til 7,7 i 2005. Det største fald i antallet af rygere skete i perioden 1993 til 1999. Herefter er antallet ikke ændret sig væsentligt.

Grønland deltager i WHO's internationale undersøgelse ”Health Behaviour in School-aged Children” om sundhedsadfærd blandt skoleelever i alderen 11 til 17 år. Den seneste undersøgelse fra 2006 viste, at 40 % af de adspurgte elever aldrig havde prøvet at ryge. Den samlede andel, der havde prøvet at ryge, har været faldende gennem årene – specielt blandt drengene. Undersøgelsen viser dog, at halvdelen af de ældste skoleelever ryger hver dag.

Opgørelser fra Skattestyrelsen viser at der er i perioden 1998 – 2008 er sket en reduktion i både det samlede forbrug og forbruget pr. indbygger over 14 år de seneste 10 år. Samtidigt er skatteprovenuet faldet markant fra 2007 til 2008. Der er som ovennævnt tale om en generel trend i retning af reduceret tobaksforbrug, og særdeles kraftig er reduktionen efter indførelsen af den seneste afgiftsstigning pr. 19.10.2007.

Kilde: Skattestyrelsen 2009

Kilde: Skattestyrelsen 2009

Såvel befolkningsundersøgelsen som skoleelevundersøgelsen viser, at både andelen af rygere og forbruget er reduceret de seneste år. Landstingsforordninger og øvrige indsatser har givet resultater. Men meget tyder på, at der kan være behov for endnu mere vidtgående lovgivningsinitiativer, for at Inuuneritta's målsætninger kan opnås.

Ved efterårssamlingen 2007 og forårssamlingen 2008 fremsatte flere landstingspolitikere samt Landsstyret forslag til stramninger af den gældende tobaksforordning, med henblik på at indføre total rygeforbud i alle offentlige rum, alle indendørs områder, hvor offentligheden har adgang, såsom restauranter, cafeer, forretninger, transportmidler m.m. Dette skal desuden gælde for alle private virksomheder og arbejdspladser med mere end 10 ansatte.

Naalakkersuisut har taget disse forslag til efterretning og har udarbejdet et forslag til en ny lov med væsentlige stramninger.

Loven bør dog ikke stå alene i bestræbelserne på at nedbringe tobaksforbruget, men kan i sammenhæng med en fortsat oplysende og holdningsbearbejdende indsats medvirke til en nedbringelse af tobaksforbruget, og dermed en væsentlig forbedring af folkesundheden.

2. Forslagets hovedpunkter:

På Landstinget møde efteråret 2007 og foråret 2008 drøftedes 2 forslag til begrænsning af rygning i det offentlige rum (EM 2007/129 + 169 og FM 2008/28 + 38). Debatten viste en klar erkendelse af rygningens skadelige virkninger og Landstinget besluttede, at der skulle gennemføres et forbud mod indendørs rygning i offentlige rum.

Landstinget vedtog som FM 2008/28 følgende ændrede beslutningsforslag:

”Forslag til landstingsbeslutning om at der pr. 01.01.2010 indføres total rygeforbud i alle offentlige rum, alle indendørs områder, hvor offentligheden har adgang, såsom restauranter, cafeer, forretninger, transportmidler mm. Dette gælder desuden for private virksomheder og arbejdspladser med mere end 10 ansatte.

(Landsstyret)

På grund af det stigende antal tilfælde af tuberkulose her i Grønland, og det høje tal for lungekræft og luftvejsinfektioner, ønsker Landsstyret, at der indføres rygeforbud mod rygning på alle offentlige steder, herunder restauranter, cafeer, værtshuse m.m.

Dette betyder, at de nuværende regler om rygerum i offentlige bygninger og skibsfart ophæves.

Der ønskes indført regler om rygeforbud i restauranter, cafeer, værtshuse samt forretninger.

Endelig ønskes der indført rygeforbud i private virksomheder, med mere end 10 ansatte. Begrundelsen for skillelinjen ved 10 ansatte er, at virksomheder med mindre end 10 ansatte i følge loven ikke er forpligtet til at oprette et sikkerhedsudvalg.

Landsstyret ønsker ikke at indføre rygeforbud på institutioner, der fungerer som voksne personers hjem. ”

Det tidligere Landsting har ikke forud for udskrivelsen af valget til Landstinget i foråret 2009 implementeret det tidligere Landstings beslutning.

Det nye Naalakkersuisut har ikke ved deres tiltræden anset sig bundet af det tidligere Landstings beslutning.

Naalakkersuisut ønsker imidlertid med nærværende forslag til lov at implementere det tidligere Landstings beslutning om indførelsen af totalt rygeforbud.

Med nærværende forslag til lov gennemføres en selvstændig regulering af adgangen til rygning af tobak inden døre. Forslaget gennemfører et generelt forbud mod at ryge indendørs og afskaffer adgangen til etablering af indendørs rygerum samt muligheden for lejlighedsvis tilladelse til indendørs rygning.

Forslaget omfatter offentlige arbejdspladser og private arbejdspladser der beskæftiger over 10 ansatte. Endvidere omfatter forslaget en række lokaliteter i det offentlige rum, hvor personer opholder sig og færdes som led i et sædvanligt og virksomt liv.

For institutioner for børn og unge skærpes rygeforbuddet til også at omfatte institutionens udendørsarealer.

I private hjem der anvendes til dagpleje må der ikke ryges indendørs, når der passes børn, og det er ikke tilladt at ryge i lokaler, der primært anvendes som børnenes lege og opholdsrum.

På døgninstitutioner for voksne kan personer over 18 år ryge på det værelse eller i den bolig, der tjener som den pågældendes private hjem.

3. Gældende ret:

Med Landstingsforordning nr. 5 af 3. november 1994 om tobak og sikring af røgfrie miljøer, samt mærkning af tobaksvarer blev området for første gang reguleret. I 1998, 2000 og 2004 skete der en opstramning af reglerne om rygeforbud. Området er i dag reguleret ved

Landstingsforordning nr. 10 af 14. november 2004 om tobak og sikring af røgfrie miljøer, samt mærkning af tobaksvarer.

4. De økonomiske og administrative konsekvenser for det offentlige:

Forslaget er umiddelbart udgiftsneutralt i forhold til sundhedsvæsenets budget. På grundlag af de erfaringer Sverige, Norge og Irland har haft med et totalforbud, må det forventes, at sundhedsvæsenets udgifter til rygerrelaterede sygdomme vil falde over tid.

Der er ikke foretaget nærmere beregninger over, hvilken betydning forslaget må forventes at få for provenu til Landskassen af afgift på tobaksvarer. Det forventes, at forslaget vil medvirke til at fastholde faldet i forbruget af tobak, og dermed også til at videreføre det allerede konstaterede fald i afgiftsprovenu, jf. grafisk fremstilling ovenfor i afsnit 1 om forholdet mellem tobaksforbrug og afgiftsprovenu.

Ifølge forslaget skal udgifter til etablering af udendørs rygefaciliteter på offentlige arbejdspladser, institutioner m.v., og tiltag til beskyttelse af personale og øvrige beboere mod passiv rygning på institutioner, der tjener som bolig for personer fortrinsvis over 18 år, afholdes af det offentlige. Det offentliges beslutninger truffet i henhold til loven vil således få økonomiske konsekvenser for det offentlige.

5. De økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet med videre:

Det er ikke muligt at foretage beregninger eller skøn på, hvor meget tobaksforbruget eventuelt vil falde og de økonomiske konsekvenser heraf. Alt andet lige må det forventes at en reduktion i antallet af rygere og et fald i den enkelte rygers forbrug kan medvirke til en forøget produktivitet på de enkelte virksomheder.

Ifølge forslaget skal udgifter til etablering af udendørs rygefaciliteter på private arbejdspladser, private institutioner, private klubber, restauranter, cafeer m.v. afholdes af den pågældende ejer. Beslutninger truffet i henhold til loven vil således få økonomiske konsekvenser for erhvervslivet.

6. De miljø- og naturmæssige konsekvenser:

Forslaget vurderes ikke at medføre væsentlige miljø- og naturmæssige konsekvenser.

7. Økonomiske og administrative konsekvenser for borgerne:

Forslaget vurderes ikke at medføre økonomiske eller administrative konsekvenser for borgerne.

8. Forholdet til Rigsfællesskabet og selvstyre:

Forslaget påvirker ikke forholdet til Rigsfællesskabet eller medvirker til øget selvstyre.

9. Høring af myndigheder og organisationer m.v.:

Forslaget har været sendt til høring hos følgende: Vedlagt som bilag. Følgende har afgivet høringssvar: Udfyldes efter høringsfristens udløb.

Bemærkninger til forslagens enkelte bestemmelser

Til § 1

Formålet med loven er at fremme befolkningen sundhed og forebygge, at nogen ufrivilligt udsættes for de skadelige følger af passiv rygning af tobak.

Formålet og baggrunden er indgående beskrevet i de "Almindelige bemærkninger til forslaget", hvortil henvises.

Der er ikke med forslaget tilsigtet eller ønsket nogen krænkelse af rygere.

Hensynet til folkesundheden og personer, der har valgt ikke at ryge tobak indebærer et behov for at begrænse passiv rygning.

Tobak omfatter varer fremstillet af tobaksplanten (*Nicotiana*).

Ved passiv rygning forstås indånding af den blandingsluft, der opstår, når røgen fra cigaretter, piber, cigarer, vandpiber, cerutter og lignende blandes med og forurener den omgivende luft.

Til § 2

Lovens anvendelsesområde omfatter den helt overvejende majoritet af de lokaliteter, hvor personer opholder sig og færdes som led i et sædvanligt og virksomt liv.

Nr. 1 - Offentlige arbejdspladser

Bestemmelsen omfatter alle lokaliteter der tjener til eller anvendes som en arbejdsplads for personer ansat og aflønnet af Grønlands Selvstyre, Inatsisartut, Naalakkersuisut, kommunerne og underliggende styrelser, institutioner m.v..

Nr. 2 - Private arbejdspladser, der beskæftiger 10 ansatte eller derover

Inatsisartut har ved beslutning om gennemførelse af skærpede regler om rygning besluttet, at reguleringen skal omfatte private virksomheder, der beskæftiger 10 ansatte eller derover.

Der er herved lagt vægt på, at virksomheder, der beskæftiger 10 ansatte eller derover er forpligtet til at organisere virksomhedens arbejde for sikkerhed og sundhed, og at de ansatte skal vælge en sikkerhedsrepræsentant, jf. lovbekendtgørelse nr. 1048 af 26. oktober 2005 om arbejdsmiljø i Grønland.

Sikkerhedsrepræsentanten og den på virksomheden etablerede sikkerhedsgruppe kan medvirke til at påse overholdelse af bestemmelserne i denne landstingslov om forbud mod rygning, og kan oplyse om muligheden for rygestopkurser.

For virksomheder, der beskæftiger mindre end 10 ansatte er det Naalakkersuisut's forventning, at den øgede fokus på de skadelige følger af rygning og passiv rygning medfører, at virksomheden og de ansatte finder en ordning, der sikrer, at de ansatte ikke udsættes for passiv rygning.

Nr. 3 - Institutioner og uddannelsesinstitutioner.

Bestemmelsen omfatter blandt andet vuggestuer, dagplejere, børnehaver, folkeskoler og friskoler, fritidshjem og skolepasningsordninger, efterskoler og lignende, uanset om disse drives på privat eller offentligt grundlag. Bestemmelsen omfatter tillige institutioner, der tilbyder undervisning eller prøve i folkeskolens afsluttende afgangsfag.

Bestemmelsen omfatter endvidere døgninstitutioner, psykiatriske institutioner, plejehjem, kollegier for studerende m.v. Bestemmelsen omfatter såvel offentlige som private institutioner.

Der er ikke med eksemplificeringen foretaget nogen udtømmende opregning af de omfattede institutioner og skoler.

Bestemmelsen omfatter institutioner, der tilbyder uddannelse efter afslutning af folkeskolen, blandt andet Universitetet, Teknisk universitet og gymnasium i Sisimiut, gymnasier, handelsskoler, tekniske skoler, Jern og Metalskolen i Nuuk, Søfartsuddannelsen i Paamiut levnedsmiddelskolen i Narsaq, ATI-Maniitsoq m.fl.

Nr. 4 - Indendørs lokaliteter, hvortil offentligheden har adgang.

Bestemmelsen vedrører det offentlige rum, dvs. alle indendørs lokaliteter, hvortil offentligheden har adgang.

Det afgørende er ikke, om det er en privat, en foreningsejet eller en offentlig lokalitet, men derimod om der er umiddelbar adgang for offentligheden, såvel gratis som mod betaling.

Eksempler på sådanne steder er:

- 1) Offentlige ekspeditionslokaler, som f.eks. posthuse, borgerservice og private ekspeditionslokaler, som f.eks. butikker, butikcentre, banker og rejsebureauer.
- 2) Kirker, kulturhuse, museer, vestibuler/foyerer, bankolokaler, biblioteker, idrætsklubber, sportshaller, undervisningslokaler, venteværelser, ventesale og andre rum, hvor folk opholder sig.
- 3) Indgangspartier, elevatorer, trappeopgange, korridorer, toiletter og alle rum, hvor folk passerer eller opholder sig.
- 4) Private foreninger, klubber og lignende, hvor offentligheden har umiddelbart adgang

Der er ikke med eksemplificeringen foretaget nogen udtømmende opregning af indendørs lokaliteter, hvortil offentligheden har adgang.

Vedrørende private foreninger, klubber og lignende er det uden betydning, om man skal være medlem for at få adgang, ligesom det er uden betydning, om der kun er adgang mod forevisning af et medlemskort. Det afgørende er, om der er fri adgang til at melde sig ind i foreningen eller klubben – og dette uanset prisen for medlemskabet. Er dette tilfældet, er der umiddelbar adgang for offentligheden, og det vil ikke være tilladt at ryge i foreningens eller klubbens lokaler.

Bestemmelsen omfatter ikke private hjem, foreninger eller klubber, hvor der ikke umiddelbart er adgang for offentligheden.

Nr. 5 – Kollektive transportmidler og taxaer

Busser, kystpassagerskibe, lokal skibstransport af passagerer og taxaer, bestemt til transport af en eller flere personer ved almindeligt udbud til offentligheden.

Nr. 6 - Restauranter, cafeer og andre offentlige serveringssteder

Bestemmelsen omfatter lokaliteter med servering af mad og drikkevarer og hvor der er indrettet faciliteter til brug for indtagelse af mad og drikkevarer. Bestemmelsen omfatter hele den pågældende lokalitet, herunder områder, der ikke er tilgængelige for gæster.

Bestemmelsen indebærer, at forslaget finder anvendelse på arbejdspladser med mindre end 10 ansatte indenfor restaurationsbranchen.

Der er i forskellige byer på privat grundlag etableret foreninger og klubber, hvor der sker servering af mad og drikkevarer, men hvor offentligheden ikke umiddelbart har adgang. Sådanne foreninger og klubber er ikke omfattet af bestemmelsen om serveringssteder. Der er her lagt vægt på, at der er tale om private foreninger og klubber uden umiddelbar offentlig adgang, jf. bemærkningerne til § 2, stk. 1, nr. 4.

Nr. 7 – Offentligt ejede lokaler

Bestemmelsen omfatter lokaler, som det offentlige ejer. Det er uden betydning, om der er offentlig adgang til lokalerne. Det afgørende er, om det offentlige ejer lokalerne.

Som eksempel kan nævnes selskabslokaler i offentlige beboelsesejendomme. Her vil det efter loven ikke være tilladt at ryge indendørs.

Til stk. 2 skal der ved "skibe" forstås motorfartøjer, trawlere, fiskekuttere og andre fartøjer, der befinder sig på vandet.

Til § 3

Indenfor lovens anvendelsesområde gælder et generelt forbud mod at ryge indendørs. Inden for lovens anvendelsesområde er indendørs rygning alene tilladt, hvor det positivt fremgår af lovens øvrige bestemmelser.

Bestemmelsen indebærer, at den tidligere gældende mulighed for at etablere indendørs rygerum bortfalder, ligesom den tidligere mulighed for lejlighedsvis tilladelse til indendørs rygning ved særligt festlige lejligheder bortfalder.

Der kan etableres udendørs rygefaciliteter. Omkostninger til etablering og drift afholdes af den, der træffer beslutning om etablering af udendørs rygefacilitet. Udendørs rygefaciliteter er defineret som en fysisk adskilt facilitet, der ikke er sammenbygget med andre bygninger. Udendørs rygefaciliteter skal etableres som uisolerede åbne pavilloner, der yder en umiddelbar beskyttelse mod vind og nedbør.

Udendørs rygefaciliteter kan f.eks. ikke indrettes med vand, varme, udskænkning, underholdning, servering eller lignende. Udendørs rygefaciliteter kan ikke etableres som en egentlig lukket bygning. I så fald er der ikke tale om en udendørs rygefacilitet. Der vil

herefter skulle foretages en selvstændig vurdering af, om den pågældende lokalitet er omfattet af lovens anvendelsesområde og bestemmelserne heri.

Der skal i den udendørs rygefacilitet være opstillet lukkede beholdere til cigaretskod således, at cigaretskodderne ikke er til gene for andre, og forbipasserende ikke kan samle efterladte cigaretskodder op.

Til § 4

Bestemmelsen skærper forbuddet mod indendørs rygning og inddrager tillige institutionens udendørsarealer. Udendørsarealet omfatter det til institutionen hørende område, således som det er beskrevet i arealtildelingen. Institutionens ledelse har pligt til at foretage opslag herom.

Det skal sikres, at den til institutionen meddelte arealtildeling tillige omfatter arealer med legeredskaber, parkeringspladser og naturlige rum mellem flere bygninger og lokaliteter. Der indgives i fornødent omfang ansøgning om udvidet arealtildeling.

Bestemmelsen foretager ikke nogen afgræsning af de personer, der er omfattet af bestemmelsen. Bestemmelsen omfatter elever og personale såvel som andre personer, der opholder sig på udendørsarealet, f.eks. forældre eller besøgende.

Børn og unge under 15 år kan ikke foranstaltes med bøde for overtrædelse af landstingsloven, jf. herved § 16 i Kriminallov for Grønland om den kriminelle lavalder. Ryger børn og unge under 15 år i strid med bestemmelsen, kan det resultere i disciplinære reaktioner efter de for institutionen i øvrigt gældende ordensregler.

Der kan etableres udendørs rygefaciliteter på institutionens udendørsarealer, men alene for institutionens personale. Beslutning om og placering af udendørs rygefacilitet skal ske under størst mulig hensyn til institutionens børn og unge. Fx kan der ikke opstilles udendørs rygefaciliteter på legeområder eller udendørs opholdsområder for børn og unge.

Til § 5

Det generelle forbud mod indendørs rygning afstemmes med et rimeligt hensyn til de personer, som af den ene eller anden grund har bolig på en offentlig eller privat institution, og hvor der samtidig opholder sig andre beboere og ansat personale.

Det har været overvejet, om der på døgninstitutioner for unge under 18 skulle kunne tillades rygning af tobak på eget værelse. Det er vurderingen, at det generelle forbud mod indendørs rygning skal opretholdes. Derved imødegås konflikter på de enkelte institutioner, ligesom det generelle forbud er nemt at administrere. Det er fortsat muligt at etablere udendørs rygefaciliteter.

På vokseninstitutioner fraviges det generelle forbud mod rygning indendørs. Der er herved lagt vægt på, at der er tale om voksne personer, der bør have adgang til at ryge i deres private hjem, hvis de måtte ønske det.

Bestemmelsen vedrører institutioner, der tjener til bolig for personer fortrinsvis over 18 år. Institutioner, der tjener som bolig både for personer under 18 år og for personer over 18 år, er således også omfattet af bestemmelsen.

I institutioner, hvor det er tilladt at ryge indendørs, skal institutionens ledelse effektivt sikre, at personale og andre beboere ikke udsættes for passiv rygning.

Hvorledes effektiv sikring tilvejebringes beror på en konkret vurdering. Det er åbenbart, at det værelse eller den private bolig, hvor der ryges, skal kunne aflukkes i forhold til institutionens øvrige indendørs områder. Der kan herudover etableres ny eller kraftigere ventilation, opsætning af døre og anden afskærmning for at imødegå udsivning af tobaksrøg fra værelser og pålæg om udluftning af de enkelte værelser efter rygning.

Institutionens ledelse skal inddrage personale og en eventuel sikkerhedsorganisation i beslutninger til effektiv sikring mod passiv rygning.

Til § 6

Bestemmelsen omfatter private hjem, der anvendes som led i pasning af ikke-skolesøgende børn mod vederlag - dagpleje. Bestemmelsen finder anvendelse på dagpleje uanset om denne er godkendt af kommunalbestyrelsen, eller der er givet meddelelse til kommunalbestyrelsen herom. Bestemmelsen finder anvendelse, uanset om vederlaget erlægges kontant eller på anden vis.

Bestemmelsen omfatter ikke lejlighedsvis pasning af børn, f.eks. børnebørn.

Til § 7

I de situationer hvor rygning indendørs er tilladt, påhviler det som udgangspunkt institutionens ledelse at sikre en effektiv beskyttelse mod passiv rygning. Der kan imidlertid være anledning til at fastsætte bindende regler, der definerer kravene til en effektiv beskyttelse og ikke mindst til, at der afsættes de fornødne midler hertil.

Omkostninger som følge af bindende regler, og herunder f.eks. krav om bygningsmæssige foranstaltninger vil skulle afholdes af den, der har rådighed over ejendommen, dvs. bygningens ejer eller en evt. lejer.

Den gældende lovgivning om røgfrie miljøer indeholder ikke bestemmelser om tilsyn, og der er ikke fundet anledning til at etablere et selvstændigt tilsyn i forslaget. Såfremt et sådant behov måtte opstå, er Naalakkersuisut bemyndiget til at fastsætte regler herom.

Der består allerede i dag en tilsynsforpligtelse for kommunerne og Grønlands Selvstyre overfor institutioner der optager børn, unge, ældre og psykisk syge.

Til eksempel kan nævnes, at kommunalbestyrelsen fører tilsyn med kommunale og private dagplejeordninger i private hjem, jf. Landstingsforordning nr. 7 af 21. maj 2002 om daginstitutioner, dagpleje m.v. Kommunalbestyrelsen skal som led heri tillige føre tilsyn med overholdelse af bestemmelserne i nærværende landstingslov.

Der er med succes gennemført et indendørs rygeforbud i hele det grønlandske sundhedsvæsen. Naalakkersuisut er bemyndiget til ganske undtagelsesvis at fastsætte regler, der tillader særlige patientgrupper, indlagt på sygehuse at ryge indendørs. Bestemmelsen er tænkt anvendt på alvorligt psykisk syge, der er tvangstilbageholdt. Det forudsættes, at de

fysiske forhold på det enkelte sygehus giver mulighed for at ryge indendørs, og uden at øvrige patienter på sygehuset udsættes for risiko for passiv rygning.

Til § 8

Det er den stedlige leder, der er ansvarlig for at påse, at der ikke ryges i strid med bestemmelserne i loven. Den stedlige leder er forpligtet til at pålægge sine medarbejdere samme forpligtelse.

Den stedlige leder, der tillader rygning i strid med bestemmelserne i landstingsloven eller i øvrigt tilsidesætter sine forpligtelser, kan idømmes bøde efter § 10 i loven.

Til § 9

En lønmodtager, der ryger indendørs på sin arbejdsplads og som herved handler i strid med lovens bestemmelser, vil kunne idømmes bøde i medfør af forslagets § 10 på samme måde som andre personer, der handler i strid med loven.

De almindelige ansættelsesretlige misligholdelsesbeføjelser finder anvendelse, hvis en lønmodtager ikke overholder forbuddet mod rygning eller et skriftligt pålæg fra sin arbejdsgiver, jf. § 8. En arbejdsgiver vil således kunne sikre efterlevelse af lovgivningen i kraft af muligheden for – inden for de relevante ansættelsesretlige rammer – at drage konsekvenser af en lønmodtagers misligholdelse af ansættelsesaftalen.

Hvilke misligholdelsesbeføjelser – f.eks. mundtlig eller skriftlig advarsel, henstilling/påtale eller eventuelt bortvisning – der kan blive tale om at anvende, afhænger af en konkret vurdering af den misligholdelse, der kan henføres til lønmodtageren.

Bestemmelsen udgør således ikke en ændring af reguleringen af forholdet mellem arbejdsgivere og lønmodtagere, men skal ses som et udtryk for et ønske om at tilgodese sundhedsmæssige hensyn på arbejdspladsen.

Til § 10

Efter bestemmelsen kan der idømmes bøde for overtrædelse af § 3, stk. 1, § 4, stk. 1, § 6 og § 8, stk. 1 og 2.

For overtrædelse der begås af en arbejdsgiver m.v., forudsættes et bødeniveau i førstegangstilfælde på 5.000 kr. I andengangs- og tredjegangstilfælde forudsættes et bødeniveau på 10.000 kr. og 20.000 kr.

For overtrædelse, der begås af den enkelte ryger, forudsættes et bødeniveau i førstegangstilfælde på 500 kr. I andengangs- og tredjegangstilfælde forudsættes et bødeniveau på 1.500 kr. og 2.000 kr.

Bødeniveauet er fastsat ud fra størst mulig hensynstagen til den præventive effekt.

De angivne straffeniveauer er vejledende og kan af domstolene fraviges i op- eller nedadgående retning, hvis den konkrete sag tilsiger det.

Arbejdsgivere m.v., der er juridiske personer kan, efter reglerne i kapitel 5 i Kriminallov for Grønland, ifalde et kriminalretligt ansvar for overtrædelse af lovens bestemmelser og idømmes bøde.

Til § 11

Bestemmelsen skaber hjemmel for, at der i bekendtgørelse udstedt af Naalakkersuisut i henhold til loven, vil kunne fastsættes bestemmelser om bøde for overtrædelse af bekendtgørelsen.

Til § 12

Det foreslås, at loven træder i kraft den 1. oktober 2010.

Samtidig ophæves den gældende regulering af forbud mod indendørs rygning i Landstingsforordning om tobak og sikrings af røgfrie miljøer samt mærkning af tobaksvarer.

Til § 13

Forslaget finder ikke anvendelse på lokaliteter, der tjener til formål for eller indgår i driften af statens institutioner og myndigheder i Grønland. Forslaget finder f.eks. ikke anvendelse på kriminalforsorgens institutioner og forsvarets skibe og bygninger

Bestemmelsen indebærer, at det overlades til de danske myndigheder at regulere adgangen til indendørs rygning på lokaliteter, der indgår i statens sædvanlige myndighedsudøvelse i Grønland.

Driver staten på privatretligt grundlag en virksomhed omfattet af landstingslovens anvendelsesområde, og uden at det kan henføres til sædvanlig myndighedsudøvelse beror det på fortolkning af landstingslovens bestemmelser, om lokaliteten kan anses for omfattet af landstingsloven.

Forslaget finder endvidere ikke anvendelse på forsvarsområdet ved Pituffik som omfattet af forsvarsaftalen mellem regeringerne i Grønland, Danmark og Amerikas forenede stater.

Til § 14

Konsekvensrettelse som følge af forslagets § 12, stk. 2.

Høringsparter

Selvstyret

- Formandens Departement
- Departementet for Boliger, Infrastruktur og Trafik m/underliggende institutioner
- Departementet for Finanser m/underliggende institutioner
- Departementet for Fiskeri, Fangst og Landbrug m/underliggende institutioner
- Departementet for Erhverv og Arbejdsmarked m/underliggende institutioner
- Departementet for Sociale Anliggender m/underliggende institutioner
- Departementet for Kultur, Uddannelse, Forskning og Kirke m/underliggende institutioner
- Departementet for Indenrigsanliggender, Natur og Miljø m/underliggende institutioner
- Råstofdirektoratet
- Selvstyre ejede virksomheder
- Arbejdstilsynet i Grønland

9. november 2009
Sags nr.
2009-022386
Dok.nr. 257366

Postboks 1160
Tlf: 34 50 00
Fax: 32 45 47
3900 Nuuk
Email: pn@gh.gl

Departementet for Sundheds institutioner

- Landslægeembedet
- Paarisa
- Styrelsen for Sundhed og Forebyggelse
- Alkohol- og Narkotikarådet

Statslige institutioner

- Sundhedsministeriet
- Sundhedsstyrelsen
- Arbejdstilsynet
- Rigsombudsmanden i Grønland
- Politimesteren i Grønland
- Borgerrådet i Pituffik

Kommunerne

- KANOKUKA
- Qaasuisup Kommunian m/underliggende institutioner
- Qeqqata Kommunian m/underliggende institutioner
- Kommuneqarfik Sermersooq m/underliggende institutioner
- Kummune Kujalleq m/underliggende institutioner

Interesseorganisationer

- Grønlands Arbejdsgiverforening (GA) m/brancheudvalg
- Arbejdsgiverforeningen NUSUKA m/ medlemsorganisationer

- KNAPK (Fiskeri- og fangerorganisation)
- SIK
- PPK (Sundhedskartellet)
- IMAK (organisation for lærere)
- PIP (organisation for pædagoger)
- AK (organisation for tjenestemænd)
- ASG (AC's organisationer)

Patientforeninger

- Diabetes forening i Aasiaat
- Diabetes foreningen i Qaqortoq
- Patientforeningen i Grønland
- Gigtforeningen i Nuuk
- Kræftens Bekæmpelse
- Grønlands Lungeforening
- Forening for Parkinsons sygdom
- Foreningen for sindslidende og deres pårørende m.v.

Ukununnga
Tusarniaanermi peqataasut

Pujortartarnermut inerteqquteqarneq pillugu Inatsisartut inatsisissatut siunnersuutaannut tusarniaaneq

20. november 2009
Sagsnr. 2009-022386
Dok. Nr. 261007

Peqqissutsimut Naalakkersuisoqarfiup matumuuna pujortartarnermut inerteqquteqarneq pillugu Inatsisartut inatsisissaattut siunnersuut tusarniaatiga.

Postboks 1160
Tlf: 34 50 00
Fax: 32 55 05
3900 Nuuk
Email: pn@gh.gl
www.nanoq.gl

Peqqissutsimut Naalakkersuisoq Agathe Fontain aalajangersimavoq kikkulluunniit ornitagaanni iserfigisinnaasaannilu, soorlu neriniartarfinni, kaffisorniartarfinni, pisiniarfini, assartuissutini il.il., pujortaqqusinngilluinnarnerup atuutilernissaanut 2008-mi Inatsisartut aalajangiinerat piviusunngortinneqassasoq.

Departement

Inerteqquteqarneq suliffeqarfinnut namminersortunut suliffeqarfinnullu 10-t sinnerlugit sulisoqartunut aamma atuuppoq.

Naalakkersuisoqarfik siunnersuummut oqaaseqaataasinnaasut **kingusinnerpaamik tallimangornermi decembarip 18-ianni 2009-mi nal. 12.00** naalakkersuisoqarfimmi tiguneqareersimanissaannik inussiarnersumik qinnuiginnippoq.

Naalakkersuisoqarfiup KANUKOKA qinnuigissavaa tusarniaaneq kommuninut ingerlateqqeqqullugu. Peqataanik naalakkersuisoqarfiit qinnuigineqarput tusarniaaneq aqutsisoqarfinnut suliffeqarfinnullu attuumassuteqartunut nassiuteqqullugu.

Oqaaseqaatit ataani atsiortumut mail-ikkut allakkatigulluunniit nalinginnaasutigut nas-siunneqassapput.

Tusarniaanermut peqataasunut takussutissat *assilineri ilanngunneqarput.*

Inussiarnersumik inuulluaqqusilluta

Louise Kanstrup Petersen
Toqq/direkte 6622
lokp@gh.gl

Pujortarnermik inerteqquteqarneq pillugu Inatsisartut peqqussutaat nr. xx, ulloq. qaammat 2010-meersoq

Siunertaq

§ 1. Innuttaasut peqqissusiannik siuarsaaneq inuillu allat tupatorlutik pujortarnerisa pujuannik najuussuinikkut nammineq piumassuserinngisamik ajoquserneqarsinnaanerup pinaveersaartinneqarnissaa inatsisimmi siunertaapput.

Atuuffia

§ 2. Inatsit makkunani atuuppoq:

- 1) Pisortat suliffiutaanni.
- 2) Namminersortut suliffiutaanni qulinik taakkuluunniit sinnerlugit sulisulinni.
- 3) Sullissivinni ilinniarfinnilu.
- 4) Sumiiffinni kikkunnilluunniit isersimaffiusinnaasuni.
- 5) Ataatsimoortumik angallassissutini taxanilu.
- 6) Sutorniartarfinni, cafeeni allaniluunniit kikkunnut tamanut sassaallerfiusartuni.
- 7) Inini pisortanit pigineqartuni.

Imm. 2. Umiarsuit Kalaallit Nunaanni angerlarsimaffeqartut imm. 1-imi pineqartunut ilaatinneqarput.

Pujortarnerup inerteqqutaanera

§ 3. Inatsisip atuuffigisaasa iluanni tupamik pujortarnek inerteqqutaavoq, inatsisip aalajangersagartaani allani allatut aalajangersaasoqanngippat.

Imm. 2. Silami pujortartarfiliortoqarsinnaavoq. Silami pujortartarfiit ininit allanit avissaartillugit immikkuullarissumik silami pilersinneqassapput, silammut ammaannartumik silaannarissarfilerlugit. Silami pujortartarfiit pujortarnermuinnaq atugassatut pilersinneqassapput, taamaattutullu atorneqassallutik.

§ 4. Meeqqanik paaqqinniffinni, meeqqat atuarfiini kiisalu meeqqat inuusuttullu ulluunerani ornittagaanni assigisaannilu pineqartup silataani nunaminertani, nunaminertanik tunniussinermi taaneqarsimasuni, pujortarnek inerteqqutaavoq. Sullissivinni pineqartuni pisortaasut sullissiup pineqartup silatimini nunaminertaani pujortarnerup Inatsisartut peqqussutaat manna tunngavigalugu inerteqqutaanera tamanit takuneqarsinnaasunik allagarsiinermikkut nalunaarutigissavaat.

Imm. 2. Sulisunut silami pujortartarfik sullissiviup silami nunaminertartaani pilersinneqassasoq sullissiviup pisortaasa aalajangersinnaavaat.

§ 5. Paaqqutarinniffittut angerlarsimaffinni, ulloq unnuarlu paaqqinniffinni, ilinniartut ineqarfiini assigisaannilu inunnit 18-it sinnerlugit ukiulinnit najuqarfigineqarnerusuni namminerisamik angerlarsimaffittut atuuttuni

najugaqartut ataasiakkaat 18-it sinnerlugit ukiullit ineeqqami inissiamiluunniit angerlarsimaffittut najugaqarfigisaminni pujortarsinnaapput.

Imm. 2. Sullissiviup pisortai sullissivimmi sulisut najugaqartullu allat pujortanngikkaluarlutik tupap pujuanik najuussuinissaannut illersorniarlugit sunniuteqarluartunik suliniuteqassapput. Pisortaasut najuqartoq peqqusinnaavaat sulisut ineeqqami angerlarsimaffimmiluunniit pineqartumi isersimatillugit pujortartaqqunagu.

§ 6. Namminerisamik angerlarsimaffinni meeqqanik atualersimangitsunik ulluunerani paarsaqarfiusartuni meeqqat paarineqarnerisa nalaani illup iluani pujortarneq inerteqqutaavoq. Inini meeqqat taakkua pinnguarterfittut isersimaarterfittullu atornerusaanni pujortarneq inerteqqutaavoq.

Piginnaatitsissut

§ 7. Naalackersuisut inini pujortarfiusinnaasuni sulisut allallu tupap pujuanik najuussuinissannut illersorneqarnissaat qulakkeerniarlugu malittarisassanik aalajangersaasinnaapput, matumani pujortartut pujortarnerlu ajortut immikkoortinneqarnissaat aamma illutatigut aaqqiissutit allat pillugit malittarisassat ilanngullugit eqqarsaatigalugit.

Imm. 2. Naalackersuisut nakkutillineq pillugu malittarisassanik aalajangersaasinnaapput.

Imm. 3. Napparsimasut immikkut inissisimasut eqqarsaatigalugit malittarisassanik inini pujortarnermik immikkut ittumik akuerineqarsinnaalersitsisunik Naalackersuisut aalajangersaasinnaapput.

Akisussaaffik il.il.

§ 8. Inatsit manna unioqqutillugu pujortartoqannginnissaa sumiiffimmi pisortaasup, assersuutigalugu sulisitsisup, sullissiviup pisortaata, piginnittup, sutorniarfarfiutillip, attartortup il.il. nakkutigissavaa.

Imm. 2. Sumiiffimmi pisortaasup inatsit manna unioqqutillugu pujortartoqannginnissaa isumageqqullugu sulisuminut allakkatigut peqqusissutigissavaa.

§ 9. Akissarsiaqarluni sulisartup suliffimmini pujortarnermik inerteqquteqarnermik unioqqutitsinera malittarisassat akissarsiaqarluni sulisartup pineqartup atorfeqartitaaneranut atuuttut tunngavigalugit suliarineqarsinnaavoq.

Imm. 2. Akissarsiaqarluni sulisartup suliffimmini pujortarnermik inerteqquteqarnermik unioqqutitsinera § 10 tunngavigalugu aamma pineqaatissiissutigineqarsinnaavoq.

Pineqaatissiisarnerit il.il.

§ 10. § 3, imm. 1-imik, § 4, imm. 1-imik, § 6-imik aamma § 8, imm. 1-imik imm. 2-millu unioqqutitsinerit pillaatitut akiliisitsinermik pineqaatissiissutigineqarsinnaapput.

Imm. 2. Ingerlatseqatigiiffiit il.il (inatsiseqartitsinermi immikkoortutut isigineqartut) Kalaallit Nunaanni pinnerluttulerineq pillugu inatsimmi kapitali 5-

imi malittarisassat tunngavigalugit pinerluttulerineq pillugu inatsiseqartitsineq tunngavigalugu akisussaatinneqarsinnaapput.

Imm. 3. Pillaammik akiliisitsissutit Kalaallit Nunaanni Namminersorlutik Oqartussanut nakkartinneqartassapput.

§ 11. Aalajangersakkani inatsit manna tunngavigalugu aalajangersarneqartuni unioqutitsinermi pillaammik akiliisitsisarneq pillugu malittarisassanik aalajangersaasoqarsinnaavoq.

Imm. 2. Aalajangersakkani inatsit manna tunngavigalugu aalajangersarneqartuni ingerlatseqatigiiffiit/inatsiseqartitsinermi immikkoortutut isigineqartut malittarisassanik unioqutitsinerini pillaammik akiliisitsisarneq pillugu malittarisassanik aalajangersaasoqarsinnaavoq.

Atortuulersitsineq il.il.

§ 12. Inatsit manna 1. oktober 2010 aallarnerfigalugu atortuulerpoq.

Imm. 2. Tamatumunnga peqatigitillugu tupa avatangiisinillu tupatorfiunngitsunik isumannaarineq, kiisalu tupanik nioqutissat nalunaaqutserneqartarneri pillugit Inatsisartut peqqussutaanni nr. 10-mi, 14. november 2004-meersumi §§-it 2-mit 7-imut atorunnaarsinneqarput.

§ 13. Inits/sumiiffiit, tak. § 2, naalagaaffiup Kalaallit Nunaanni suliffeqarfiutai oqartussasuinullu ingerlatsinermi siunertanut imaluunniit ingerlatsinermut ilaatillugit atorneqartut inatsimmi matumani pineqartunut ilaatinneqanngillat.

Imm. 2. Inatsit manna Pituffimmi, illersornissamut tunngasut pillugit Kalaallit Nunaata, Danmarkip Amerikamilu naalagaaffeqatigiit naalakkersuisuisa illersornissaq pillugu isumaqatigiissutaanni pineqartunut ilaatinneqartumi atuutinngilaq.

§ 14. Tupa avatangiisinillu tupatorfiunngitsunik isumannaarineq, kiisalu tupanik nioqutissat nalunaaqutserneqartarneri pillugit Inatsisartut peqqussutaanni nr. 10-mi, 14. november 2004-meersumi makku allannguutigitinneqassapput:

1. Inatsisartut peqqussutaa *qulequtaa* imaattunik oqaasertaqassaaq:
”Tupanik nioqutissanik tuniniaaneq nalunaaqutseruisarnerlu pillugit Inatsisartut peqqussutaat”.

Namminersorlutik Oqartussat, xx.xxxx 2010

Kuupik Kleist

/

Agathe Fontain

Inatsisissatut siunnersuut pillugu oqaaseqaatit

Siunnersuut pillugu oqaaseqaatit nalinginnaasut

1. Aallaqqaasiut:

Tupamik pujortarnerup peqqinnermut peqqissutsimullu ajoqutaasumik sunniutai nalinginnaasumik ilisimaneqarput. Tamanna ilisimaneqaraluartoq nunami maani tupamik atuineq annertoorujussuuvoq.

Tupa avatangiisinillu tupatorfiunngitsunik isumannaarineq, kiisalu tupanik nioqqutissat nalunaaqutserneqartarneri pillugit Inatsisartut peqqussutaatigut nr. 5-ikkut, 3. november 1994-meersukkut peqqinnissaqarfiup tupamik atuinerup ajoqutaasumik sunniutaanik annikillisisiniarluni suliniutai Inatsisartut peqqussutaatigut tassuuna siullermeertumik aalajangersarneqarput. Tupatornermik inerteqquteqarneq pillugu malittarisassat 1998-imi sukannernerulersinneqarput. Malittarisassat taakku Inatsisartut peqqussutaanni nutaamik akuerinninnikkut sulii sukannernerulersinneqarput.

Inatsisartut peqqussutaata kingulliup 2004-meersup akuerineqarneratigut malittarisassat, pingaartumik avatangiisit tupatorfiunngitsut eqqarsaatigalugit, sulii sukannernerulerseqqinneqarput. Pisortat illuutaanni pujortartarneq pillugu malittarisassat siusinnerusukkut nalornissutigineqartarsimagaluartut peqqussutikkut tassuuna aalajangersarneqarpoq pujortarneq illuutini peqqussummi pineqartunut ilaatinneqartuni inerteqqutaasoq.

Tupamik atuinerup annikillisinneqarnissaanik kiisalu tupamik pujortarnerup ajoqusiisumik sunniutaasa pinaveersaartinneqarnissaannik killilersimaarneqarnissaannillu siunertaasoq piffissap ingerlanerani allanngorsimangilaq.

Inatsisartut peqqussutaat taanna pujortarnerup ajoqutaasumik sunniutaasa ullumikkut annertunerujussuarmik eqqumaffigineqalersimanerannut pissutaaqataasimavoq, ullumikkullu meeqqat pujortarnerlu ajortut nalinginnaasumik mianerineqarnerujussuunngorsimallutik. Taamatuttaaq pinaveersaartitsiniarluni suliniuterpasuit paasisitsiniaanerpassuillu suliffinni suliffeqarfinnilu mikinerusuni pujortartarneq pillugu ingerlatseriaatsimik ilusilersuisoqarsimaneranut namminerisamillu angerlarsimaffinni avatangiisinik pujortarfiunngitsunik, pingaartumik meeqqat mikisut eqqarsaatigalugit, pilersitsisoqarsimaneranut aamma pissutaaqataasimalluni.

Innuttaasut peqqissuunissaat anguniarlugu suliniummi "Inuuneritta"-mi – innuttaasut peqqissuunissaannik Naalakkersuisut 2007-imit 2012-imit periaasianni anguniagaannilu anguniakkatut oqaatigineqarput:

- pujortalersartut ikinnerulissasut
- amerlannerusut pujortartarunnaassasut
- Kalaallit Nunaata pujortarneq ajortut eqqarsaatigalugit
pujortarfiujunnaarsinneqarnissaa
- innuttaasut annertunerpaamik 40 %-iisa 2012-mi pujortartuunissaat

Paarisap Inuuneritta ingerlaavartumik tapersersugaraa. Paarisa pingaartumik – pisortat namminersortullu suliffeqarfii suleqatigalugit – suliffinni angerlarsimaffinnilu

pujortartarnermik politikki pillugu siunnersuinerup ilitsersuinerullu iluanni pingaartumik peqqinnissakkut perorsaanikkut suliniutini pujortarnermi ileqqut, pujortarnerup ajoqutaasumik sunniutai, allat pujortarnerisigut pujumik najuussuinerup ajoqutaasumik sunniutai il.il. pillugit paasisitsiniaanernik ingerlataqartarpoq.

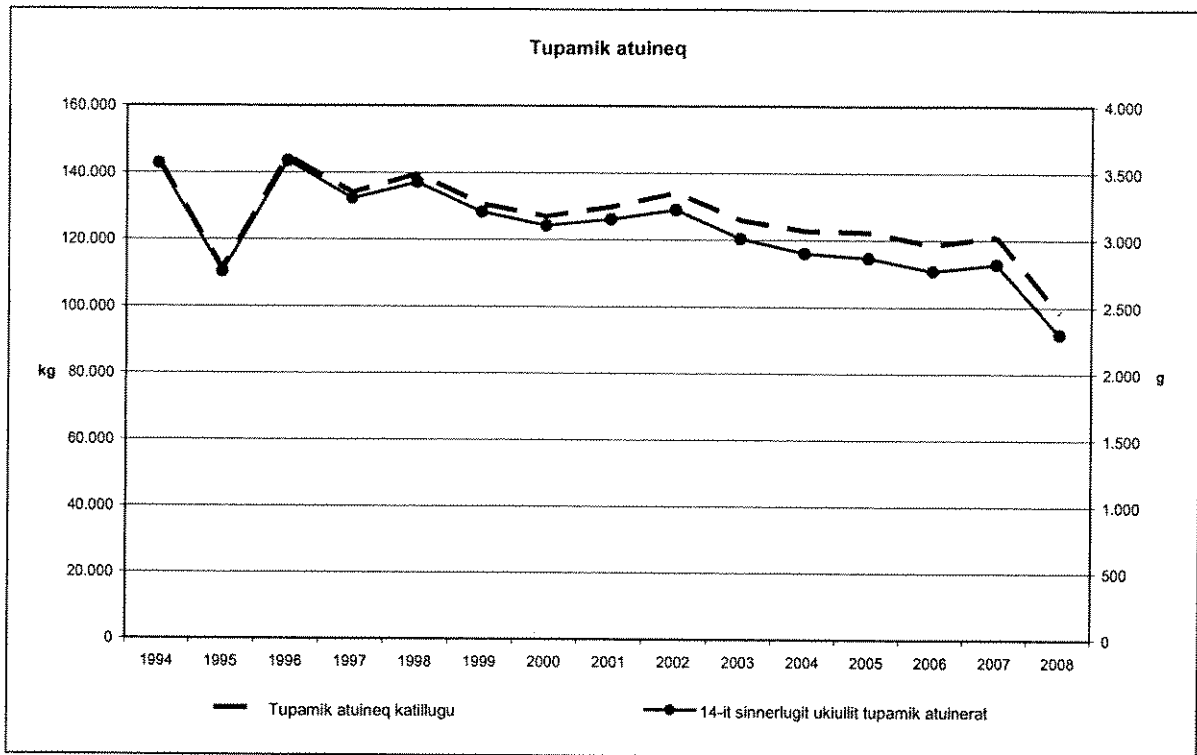
Paarisa meeqqat atuarfianni klassini akullerni annernilu klassit pujortarnej ajortut pillugit unammisitsinernik ukiut tamaasa ingerlataqartarpoq. WHO-p ulloq tupamik akiuiniarnermut ullorititaa – 31. maj – Paarisap malunnartinniartarpaa aamma angajoqqaat meeraaraaatillit, meeqqat inuusuttullu akornanni allat pujortarnerisigut pujumik najuussuisarnermik pinaveersaartitsiniarneq pillugu paasisitsiniaanerni atortussanik ingerlaavartumik saqqummersitsisarluni. Kiisalu Paarisa pujortarunnaarniarnerni ilitsersuisartunik nunami maani pujortarunnaarniartunik pikkorissartitsinermik ingerlatsisinnaasunik ilinniartitsisarpoq.

Statens Institut for Folkesundhed Kalaallit Nunaanni innuttaasunik misissuinermik 2005-imit 2007-imit ingerlatsisimavoq. Misissuinermit tassanga erserpoq anersaartuutitigut puatsigullu tupamut attuumassuteqartumik kræfteqarneq kræfteqartuni Kalaallit Nunaanni atugaanerpaasoq, pujortarnerullu kingunerisaanik aamma allat pujortarnerisigut pujumik najuussuinerup kingunerisaanik toqquteqartartut toqusartut tamarmiusut amerlassusiisaa sisamararterutaasa missaanniittut.

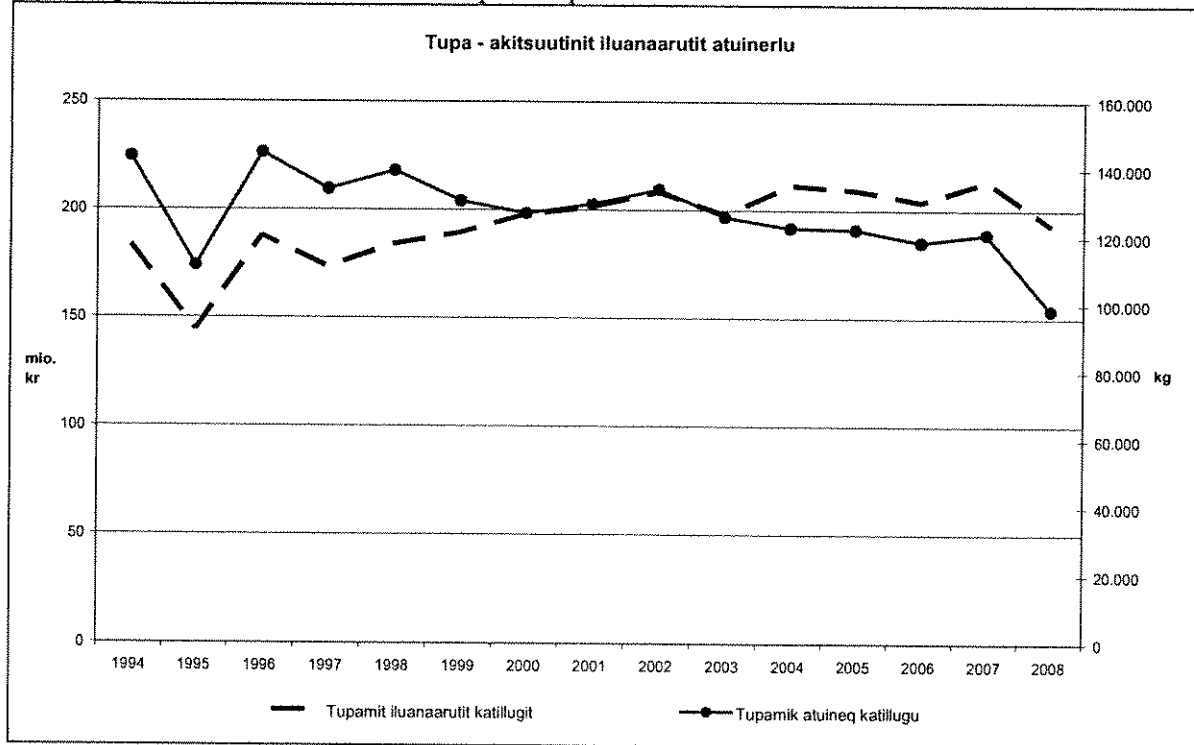
Kalaallit quliugaangata 2005-imit 2007-imit arfinillit sinnilaarlugit pujortartartuusimapput, tamannalu 1993-imit sanilliullugu annikilleriarneruvoq, tassami taamani inuit quliugaangata arfineq pingasungajaat pujortartartuusimammata. Erseqqissarneqarpoq ”pujortarsimannngisaannartut” 11 %-init 13%-inut amerleriarsimasut, ”pujortartuusimasut”-llu 11 %-init 23 %-inut amerleriarsimallutik. Piffissami tassani cigaretsit ataasiakaat pujortartagaat angutit pineqarneranni 1993-imi ullormut cigartitsinit 12,9-nit 2005-imi ullormut cigeritsinit 11,1-inut ikileriarsimapput, arnallu pineqarneranni 1993-imi ullormut cigartitsinit 9,6-init 2005-imi ullormut 7,7-inut ikileriarsimallutik. Pujortartartut piffissami 1993-imit 1999-imit ikileriarnepaasimapput. Allangoriartorneq tamatuma kingornatigut annertungaarsimannngilaq.

Kalaallit Nunaat WHO-p atuartut 11-nit 17-inut ukiullit peqqissutsikkut pissusilersornerannik misissuinerani ”Health Behaviour in School-aged Children”-imik taaneqartumi peqataavoq. Misissuinerup kingulliup 2006-imeersup takutippaa atuartut apersorneqartut 40 %-ii pujortarnermik misiliisimannngisaannartut. Pujortarnermik misiliisimasut ukiut ingerlanerini ikiliartorsimapput - pingaartumik nukappiaqqani. Misissuinerulli takutippaa atuartut angajullit affaat ullut tamaasa pujortartartut.

Akilaartarnermik Aqutsisoqarfiup naatsorsugaasa takutippaat piffissami 1998-imit 2008-imit atuineq tamarmiusoq aamma innuttaasumut 14 qaangerlugit ukiulimmut ataatsimut naatsorsuullugu atuineq ukiuni kingullerni qulini annikilleriarsimasoq. Tamatumunnga peqatigitillugu akitsuutitigut isertitat malunnaatilimmik appariarsimapput. Qulaani oqaatigineqartutut pissutsit tupanik atuinikinnerulernermut sammiveqartumik ataatsimut allangoriartorsimapput, akitsuutillu 19.10.2007 aallarnerfigalugu kingullermik qaffanneqarnerisa kingornatigut atuineq annikilleriarujussuarsimalluni.

Paasisaqarfik: Akileraartarnermut Aqutsisoqarfik 2009

Paasisaqarfik: Akileraartarnermut Aqutsisoqarfik 2009

Innuttaasunik misissuinerup aamma atuartunik misissuinerup takutippaat ukiuni kingullerni qulini pujortartartut ikileriarsimasut atuinerlu annikilleriarsimasoq. Inatsisartut peqqussutaat suliniutillu allat angusaqarfusimapput. Inuunerittalli anguniagai anguneqassappatta inatsisiliornikkut suli sakkortunerusunik suliniuteqartoqarnissaa pisariaqartinneqarsinnaasoq ilimanaateqarpoq.

Inatsisartunut ilaasortat arlallit Naalakkersuisullu 2007-imi ukiakkut ataatsimiinnermi aamma 2008-mi upernaakkut ataatsimiinnermi tupa pillugu peqqussutip atuuttup sukannernerulersinneqarnissaa pillugu siunnersuutiniq saqqummiussippup, inini kikkunnulluunniit ornigarneqartartuni tamani, illut iluini tamani, soorlu sutorniartarfinni, cafeeni, niuertarfinni, angallassissutini il.il. pujortartarnerup inerteqqutaalluinnalernissaa siunertaralugu. Tamanna namminersortut suliffeqarfiutaannut suliffiutaannullu qulinik taakkuluunniit sinnerlugit amerlassusilinnik sulisoqartunut aammattaaq atuutissaaq.

Siunnersuutit taakku Naalakkersuisut tusaatissatut tiguaat, inatsisissatullu siunnersuut nutaaq annertuutigit sukannernerulersitsisoq suliarisimallugu.

Tupamilli atuineq annikillisinniarlugu suliniutini inatsit kisiat sakkugisariaqanngilaq, paasisitsiniaanernilli isummertarnernillu allanngortitsiniarluni suliniuteqartuarnermik ilaqartinneqarluni tupamak atuineramik annikillisitseqataasinnaalluni, taamalu innuttaasut peqqissusiannik annertuumik pitsanngorsaataaqaasinnaalluni.

2. Siunnersuummi immikkoortut pingaarnerit:

Inini tamanit najorneqarsinnaasuni pujortarnerup killilerneqarnissaa pillugu siunnersuutit marluk (UKA 2007/129 + 169 aamma UPA 2008/28 + 38) Inatsisartut 2007-imi ukiakkut aamma 2008-mi upernaakkut ataatsimiinnerini oqaluuserineqarput. Pujortartarnerup ajoqutaasumik sunniutaasa erseqqissumik nassuerutigineqarnerat oqallinnermi saqqummerpoq, Inatsisartullu aalajangiippup inini tamanit najorneqarsinnaasuni pujortarneq inerteqqutaalissasoq.

Inatsisartunit aalajangiiffigisassatut siunnersuut allanngortitaq FM 2008/28 imaattoq akueraat:

**”Inini tamanit isersimaffigineqarsinnaasuni tamani, kikkut tamarmik iserfigisinnaasaanni, soorlu sutorniartarfinni, cafeeni, niuertarfinni, angallassissutini il.il. pujortarnerup 01.01.2010 aallarnerfigalugu inerteqqutaalluinnalernissaa pillugu Inatsisartut aalajangiiffigisassaattut siunnersuut. Taanna suliffeqarfinnut suliffinnullu namminersortunut qulit sinnerlugit sulisulinnut aammattaaq atuuppoq.
(Naalakkersuisut)**

Maani Kalaallit Nunaanni tuberkulosertut, puatsigut kræfteqartut anersaartuutitigullu aseruuttoortartut amerliartuinnarnerat pissutigalugu inini tamanit iserfigineqarsinnaasuni, matumani sutorniartarfiit, cafeet, imerniartarfiit il.il. eqqarsaatigalugit, pujortartarnerup inerteqqutaalernissaa Naalakkersuisut kissaatigaat.

Tassa imaappoq illuutini umiartormilulu init pujortarfiusartut pillugit malittarisassat massakkut atuuttut atorunnaarsinneqassapput.

Sutorniartarfinni, cafeeni, imerniartarfinni kiisalu niuertarfinni pujortartarnerup inerteqqutaalernissaa kissaatigineqarpoq.

Kiisalu suliffeqarfinni namminersortuni qulit sinnerlugit sulisoqartuni pujortartarnerup inerteqqutaalernissaa kissaatigineqarpoq. Qulinik sulisulinnut

killiliussinermut pissutaasoq tassaavoq suliffeqarfinni qulit inorlugit sulisulinni isumannaallisaanermut ataatsimiititalianik pilersitsinissamut inatsit tunngavigalugu pisussaaffeqartoqannginnera.

Paaqqinniffinni inunnut inersimasunut angerlarsimaffittut atuuttuni pujortartarnerup inerteqqutaalersinneqarnissaa Naalackersuisut kissaatiginngilaat.”

Inatsisartut aalajangiinerat taanna Inatsisartuusimasut 2009-mi upernaakkut Inatsisartunut qinersineq sioqqullugu piviusunngortissimannngilaat.

Naalackersuisunngortut nutaat atuutilernermi Inatsisartuusimasut aalajangiinerannit qilersugaanngitsutut imminnut isigisimapput.

Naalackersuisulli inatsisissatut siunnersuutikkut matumuuna pujortartarnerup inerteqqutaalernissaanik Inatsisartuusimasunit aalajangikkap piviusunngortinneqarnissaa kissaatigaat.

Inatsisissatut siunnersuutikkut matumuuna illup iluani pujortartarnerup inerteqqutaanissaata immikkut aalajangersaaviginissaa piviusunngortinneqarpoq. Siunnersuutikkut tassuuna illup iluani pujortartarnerup ataatsimut inerteqqutaanera piviusunngortinneqarpoq, illullu iluani ininik pujortartarfeqarnissamut periarfissaqarneq, kiisalu illup iluani pujortarnissamut qaqutigooraluartumik akuersinissamut periarfissaqarneq atorunnaarsinneqarluni.

Siunnersuummi pisortat suliffiutaat namminersortullu suliffiutaat qulit sinnerlugit sulisoqartut pineqartunut ilaatinneqarput. Sumiiffinni init tamanit iserfigineqarsinnaasut inuit isersimaffigisartagaat nalinginnaasumillu inuunnerminni sulinerminnilu najortagaat arlallit aammaattaq pineqartunut ilaatinneqarput.

Meeqqanik inuusuttunillu paaqqinniffinni/sullissivinni pujortarnermik inerteqquteqarnermi paaqqinniffiup/sullissiviup silami nunaminertartai pineqartunut aamma ilaatinneqarput.

Namminerisamik angerlarsimaffiit meeqqanik ulluunerani paaqqinniffiusartut initaanni meeqqat paarineqartillugit pujortartoqaqqussaannngilaq, ininilu meeqqat pinnguarterfiisut isersimaarterfiisullu atorneqartuni aamma pujortartoqaqqusaanani.

Inersimasunik ulloq unnuarlu paaqqinniffinni inuit 18-inik ukioqalereersimasut ineeqqaminni inigisaminniluunniit pineqartup namminerisatut angerlarsimaffittut atugaani pujortarsinnaappuut.

3. Inatsiseqartitsinikkut atuuttut:

Suliassaqarfik taanna tupa avatangiisinillu tupatorfiunngitsunik isumannaarineq, kiisalu tupanik nioqqutissat nalunaaqutserneqartarneri pillugit Inatsisartut peqqussutaatigut nr. 5-ikkut, 3. november 1994-imeersukkut siullermeertumik aalajangersaavigineqarpoq. Pujortarnissap inerteqqutaanera pillugu malittarisassat 1998-imi, 2000-imi aamma 2004-mi sukannerulerinneqarput. Suliassaqarfik taanna tupa avatangiisinillu tupatorfiunngitsunik isumannaarineq, kiisalu tupanik nioqqutissat nalunaaqutserneqartarneri pillugit Inatsisartut peqqussutaatigut nr. 10-ikkut, 14. november 2004-meersukkut ullumikkut aalajangersaavigineqarsimavoq.

4. Pisortanut aningaasaqarnikkut aqutsinikkullu kingunerisassai:

Siunnersuut peqqinnissaqarfiup missingersuutai eqqarsaatigalugit aningaasartuuteqarfiussangatinneqanngilaq. Peqqinnissaqarfiup pujortartarnermut attuumassuteqartumik nappaatinut aningaasartuutigisartagaasa Sverigemi, Norgemi Irlandimilu pujortarnerup inerteqqutaalluinnarneranik misilisittagaasut tunngavigalugit piffissap ingerlanerani annikilliarternissaat naatsorsuutigisariaqarpoq.

Siunnersuutip Nunatta Karsiata tupamut akitsuutitigut iluanaarutaanut qanoq sunniuteqarnissaa pillugu erseqqinnerusunik naatsorsuisoqarsimanngilaq. Naatsorsuutigineqarpoq siunnersuut tupap atornerarnerata annikilliarternarneranik aalajangiusimanneqataassasoq, taamalu akitsuutitigut isertitat appariaataat paasineqareersoq ingerlateqqissagaa, tak. qulaani immikkoortumi 1-imi tupamik atuinerup akitsuutitigullu isertitat imminnut attuumassuteqarnerannik titartaganngorlugu takussutissiaq.

Siunnersuummi oqaatigineqarpoq pisortat suliffiutaasa, sullissiviutaasa il.il. silataanni silami pujortartarfinnik pilersitsinermut, suliniutinut sullissivinnilu inunnut 18-it sinnerlugit ukioqartuunerusunut inissiatut najugaqarfiusuni allat pujortarnerisigut pujumik najuussuinnginnissamik sulisunik najugaqartunillu allanik illersuinermut aningaasartuutit pisortanit akilerneqassasut. Taamaalillutik pisortat inatsit tunngavigalugu aalajangiineri pisortanut aningaasaqarnikkut kinguneqartussaassapput.

5. Inuussutissarsiormermut allanullu aningaasaqarnikkut aqutsinikkullu kingunerisassai

Tupamik atuinerup tamatumalu aningaasaqarnikkut kingunerisaasa qanoq annertutigisumik appariarnissaat naatsorsorneqarsinnaanngilaq eqqoriarneqarsinnaananiluunniit. Pujortartartulli ikileriarnerat ataasiakkaallu tupamik atuinerisa annikilleriarnerat suliffeqarfinni ataasiakkaani naammassisaqarsinnaassutsip annertuseriarneranut peqataanissaa naatsorsuutigisariaqarpoq.

Siunnersuut naapertorlugu suliffinni namminersortuni, sullissivinni namminersortuni, namminersortut klubbiini, sutorniartarfinni, cafeeni il.il. silami pujortartarfinnik pilersitsinermut aningaasartuutit piginnittunit pineqartunit akilerneqassapput. Taamaalillutik inatsit tunngavigalugu aalajangiinerit inuussutissarsiormermut aningaasaqarnikkut kinguneqartussaassapput.

6. Avatangiisinut pinngortitamullu kingunerisassai

Siunnersuut avatangiisinut pinngortitamullu sunniuteqassanngitsoq naliliisoqarpoq.

7. Innuttaasunut aningaasaqarnikkut aqutsinikkullu kingunerisassai

Siunnersuut innuttaasunut aningaasaqarnikkut aqutsinikkullu kinguneqassanngitsoq naliliisoqarpoq.

8. Naalagaaffeqatigiinnermut namminersulernermullu tunngasut:

Siunnersuut Naalagaaffeqatigiinnermut tunngasunut imaluunniit suli namminersorerulernermik kinguneqassanngitsoq naliliisoqarpoq.

9. Oqartussaasunut, suliniaqatigiiffinnut/kattuffinnut il.il. tusarniaaneq:

Siunnersuut tusarniaatitut ukununnga nassiunneqarpoq: Ilanngussatut ilanngunneqarpoq. Uku tusarniaanermut akissuteqarsimapput: Tusarniaaneq naammassereerpat allattorneqassapput.

Siunnersuummi aalajangersakkat ataasiakkaat pillugit oqaaseqaatit

§ 1 pillugu

Inatsisikkut anguniarneqartoq tassaavoq innuttaasut peqqissusiannik siuarsaaneq aamma allat pujortarnerisigut pujumik najuussuinerup ajoqutaasumik sunniutaanit inuit piumassuserinngisaminnik eqqorneqarnissaannik pinaveersaartitsineq.

Anguniagaasoq tunuliaqutaasorlu ”Siunnersuut pillugu oqaaseqaatit nalinginnaasut”-ni sukumiisumik allaaserineqarput, taakkulu innersuussutigineqarput.

Pujortartartut siunnersuutikkut innimiilliorfigalugit innarliivigineqarnissaat siunertarineqanngilaq kissaatigineqaraniluunniit.

Inuiaqatigiinni peqqissutsip inuillu tupatorumanatik aalajangersimasut mianerineqarnissaasa allat pujortarnerisigut pujumik najuussuinerup killilersorneqarnissaanik pisariaqartitsineq pissutaavoq.

Tupamik oqartarnermi nioqqutissat tupap naasua (Nicotiana) atorlugu nioqqutissiarineqartut pineqarput.

Allat pujortarnerisigut pujumik najuussuineq tassaatinneqarpoq silaannaq cigaritsit, pujortaait, cigaat, pujortaait imertallit, cerutsit assigisaasalu pujuisa silaannarmut avatangiisaasumut akuliullutik mingutsitaannik najuussuineq.

§ 2 pillugu

Inatsisip atuuffiani sumiiffiit inillu inuit nalinginnaasumik sulinerminnut atatillugu isersimaffigisartagaasa amerlanerpaartaat pineqartunut ilaatinneqarput.

Nr. 1 – Pisortat suliffiutaat

Aalajangersakkami tassani sumiiffiit inillu inunnit Namminersorlutik Oqartussanit, Inatsisartunit, Naalakkersuisunit, kommuninit taakkualu ataanni aqutsisoqarfinit, sullissivinnit il.il. akissarsiaqartitaallutik suliffigisaattut atorneqartut pineqartunut ilaatinneqarput.

Nr. 2 – Namminersortut suliffiutaat qulinik taakkuluunniit sinnerlugit sulisullit

Inatsisartut pujortartarneq pillugu malittarisassanik sukannernerusunik aalajangersaanermikkut namminersortut suliffiutaat qulinik taakkuluunniit sinnerlugit sulisullit pineqartunut ilaatinneqassaasut aalajangersaasimapput.

Tamatumani suliffeqarfiit qulinik taakkuluunniit sinnerlugit sulisullit suliffeqarfiup isumannaallisaanikkut peqqissutsikkullu aqqissuussiviginissaanut pisussaaffeqarnerat atorfeqartitaasullu isumannaallisaanermi sinniisussamik qinersisussaanagerat pingaartillugit isiginiarneqarsimapput, tak. Kalaallit Nunaanni sullivinni avatangiisit pillugit inatsimmik nalunaarut nr. 1048, 26. oktober 2005-imeersoq.

Isumannaallisaanermi sinniisaasoq suliffeqarfimmilu isumannaallisaaniaqatigiittut pilersinneqartut pujortarnerup inerteqqutaanera pillugu Inatsisartut inatsisaanni matumani aalajangersakkat malinneqarnersut nakkutigissavaat, pujortarunnaarniarlunilu pikkorissarnissamut periarfissaqarnera paasissutissiissutigisinnaallugu.

Suliffeqarfiit qulit ataallugit sulisoqartut eqqarsaatigalugit allat pujortornerisigut pujumik najuussuinerup ajoqutaasumik kingunerisa isiginiarneqarnerulernerat suliffeqarfiup sulisuisalu aaqqissuussinermik atorfeqartitaasut allat pujortarnerisigut pujumik najuussuisanninnissaannik qulakkeerisumik nassaarnissaat kingunerissagaa Naalakkersuisut neriutigaat.

Nr. 3 – Sullissiviit ilinniarfiillu

Aalajangersakkami tassami ilaatigut meeraaqqeriviit, angerlarsimaffinni ulluunerani paarsisartut, meeqqeriviit, meeqqat atuarfii atuarfiillu namminersortut, fritidshjemmit, atuareernermi ornittakkat, efterskolit assigisaallu ilaatinneqarput, taakku namminersortunit pisortanilluunniit ingerlanneqarnerat apeqqutaatinnagu. Aalajangersakkami tassani sullissiviit meeqqat atuarfianni inaarutaasumik atuartitsissutinik atuartitsinermik soraarummeersitsinermilluunniit neqerooruteqartartut aamma ilaatinneqarput.

Aalajangersakkami tassani ulloq unnuarlu paaqqinniffiit, tarnip nappaataanik katsorsaaviit, paaqqutarinniffittut angerlarsimaffiit, ilinniartut ineqarfii il.il. aammattaq ilaatinneqarput. Aalajangersakkami tassani sullissiviit namminersortunit pisortanillu ingerlanneqartut aamma ilaatinneqarput.

Sullissivinnik atuarfinillu assersuusiorluni taaguineq sukumiisuunngilaq.

Aalajangersakkami sullissiviit meeqqat atuarfianneereernermi ilinniartitsinissamik neqerooruteqartartut ilaatinneqarput, ilaatigut Iisimatusarfik, Teknikkikkut Iisimatusarfik Ilinniarnertuunngorniarfiillu Sisimiuniittoq, ilinniarnertuunngorniarfiit, niuerneramik ilinniarfiit, teknikkimut tunngasunik atuarfiit, Saviminilerinermik Ilinniarfik Nuummiittoq, Imarsiortunngorniat Ilinniarfiat Paamiuniittoq, inuussutissalerinermik ilinniarfik Narsamiittoq, ATI Maniitsumiittoq il.il.

Nr. 4 – Init kikkunnilluunniit isersimaffiusinnaasut

Aalajangersagaq taanna ininut tamanit iserfigineqarsinnaasunut tunngasuvoq, tassa imaappoq init kikkunnilluunniit iserfigineqarsinnaasut isersimaffigineqarsinnaasullu.

Inip namminersortumit, peqatigiiffimmit pisortanilluunniit pigineqartup pineqarnera aalajangiisuunngilaq, aalajangiisuusorli tassaavoq kikkunnilluunniit akeqanngitsumik akiliuteqarluniluunniit iserfigineqarsinnaanersoq.

Makku taamaattunut assersuutaapput:

- 1) Kiffartuussivit tamanit iserfigineqarsinnaasut, soorlu allakkeriviit, innuttaasunik kiffartuussiviit inillu namminersortut kiffartuussivii, soorlu niuertarfiit, niuertarfeqarfissuit, aningaaseriviit angalatitseqatigiiffiillu.
- 2) Oqaluffiit, kulturip illui/illorsui, katersugaasiviit, saaffiginnittarfiit, aningaaseriviit initaat, atuakkanik atorniartarfiit, timersortartut klubbii, timersortarfiit, init atuartitsiviusut, init utaqqisarfiit inillu allat inuit isersimaffigisartagaat.

- 3) Isaarissat, elevatorit, majuartarfeqarfiit, torsuusarsuit, anartarfiit inillu allat inuit aqqusaartagaat isersimaffigisartagaalluunniit.
- 4) Namminersortut peqatigiiffii, klubbit, assigisaallu kikkunnilluunniit imaaliallaannaq iserfigineqarsinnaasut.

Ininik tamanit iserfigineqarsinnaasunik isersimaffigineqarsinnaasulluni assersuusiorluni taaguineq sukumiisuunngilaq.

Namminersortut peqatigiiffii, klubbit assigisaallu eqqarsaatigalugit isissagaanni ilaasortaasussaaneq apeqqutaanngilaq, taamatuttaarlu ilaasortaanermut uppersaammik takutitseqqaarluni isersinnaaneq aamma apeqqutaanani. Aalajangiisuusoq tassaavoq peqatigiiffimmut klubbimulluunniit kikkulluunniit ilaasortannornarnissaannut periarfissaqarnerisooq - ilaasortaanermut akiliutit annertussusiat apeqqutaatinnagu. Taamaappat ininut kikkulluunniit isersinnaasussaapput, taamaalillunilu peqatigiiffiup klubbilluunniit iniutaani pujortarneq inerteqqutaasussaalluni.

Aalajangersakkami tassani namminerisamik angerlarsimaffiit, peqatigiiffiit klubbilluunniit tamanit imaaliallaannaq iserfigineqarsinnaanngitsut ilaatinneqanngillat.

Nr. 5 – Ataatsimoortunik angallassissutit taxallu

Bussit, sinersorlutik ilaasartaatit, najukkani ataasiakkaani ilaasoqarluni umiarsuartigut assartuineq taxallu inunnik ataasiakkaanik arlalinnilluunniit innuttaasunut nalinginnaasumik neqerooruteqarnikkut angallassissutaasartut ilaatiinneqarput.

Nr. 6 – Sutorniartarfiit, cafeet, allalluunniit tamanut sassaallerfiusartut

Aalajangersakkami tassani init nerisassanik imigassanillu sassaallerfiusartut, neriniarfissatut imerniarfissatullu aqqissuussaasut ilaatinneqarput. Aalajangersakkami tassani sumiiffik tamarmi ilaatinneqarpoq, matumani init sullitanit/neriartortunit/imerniartunit iserfigineqarsinnaanngitsut ilanngullugit eqqarsaatigalugit.

Siunnersuutip sutorniartarfeqarnermi suliffeqarfinnut qulinit ikinnerusunik sulisoqartunut atuutsinneqarnissaa aalajangersakkap taassuma nassataraa.

Illoqarfinni arlalinni peqatigiiffiit klubbillu namminersortut nerisassanik imigassanillu sassaallertartut pilersinneqarsimapput, kisianni tamanit imaaliallaannaq iserfigineqarsinnaanngitsut. Peqatigiiffiit klubbillu taamaattut init sassaallerfiusartut pillugit aalajangersakkami pineqartunut ilaatinneqanngillat. Matumani peqatigiiffiit klubbillu namminersortut tamanit imaaliallaannaq iserfigineqarsinnaanngitsut pineqarnerat pingaartillugu isiginiarneqarpoq, tak. § 2, imm. 1, nr. 4 pillugu oqaaseqaatit.

Nr. 7 – Init pisortanit pigineqartut

Aalajangersakkami tassani init pisortanit pigineqartut ilaatinneqarput. Ininut kikkulluunniit isersinnaanerit apeqqutaanngilaq. Aalajangiisuususaq tassaavoq init pisortanit pigineqarnerat.

Assersuutitut taaneqarsinnaapput pisortat inissiaataanni init katerisimaartarfiit/festertarfiit. Inatsimmi aalajangersarneqarpoq inini taakkunani pujortarneq inerteqqutaasooq.

Imm. 2 pillugu. Umiarsuarnik oqarnermi angallatit mortarillit, kilisaatit, aalisariutit angallatillu allat imaaniittut pineqarput.

§ 3 pillugu

Inatsisip atuuffiata iluani inini pujortarnermik nalinginnaasumik inerteqquteqarneq atuupoq. Inatsisip atuuffiata iluani inini taamaallaat pujortartoqarsinnaavoq tamanna inatsimmi aalajangersakkani allani ajornanngitsoq aalajangersarneqarsimappat.

Aalajangersakkap nassataraa ininik pujortarfiusunik pilersitsinissamut periarfissap siusinnerusukkut atuuttup atorunnaarsinneqarnera, taamatuttaarlu nalliuttorsiortoqartillugu inini qaqutigooraluartumik pujortarsinnaatitsinermut periarfissaq atorunnaarsinneqarpoq.

Silami pujortartarfiliortoqarsinnaavoq. Pilersitsinermut ingerlatsinermullu aningaasartuutit silami pujortartarfiliortoqarnissamik aalajangiisup akilissavai. Silami pujortartarfiit tassaatinneqarput pujortartarfiit illutanit immikkoorlutik inissisimasut, illunut allanut ataneqanngitsut. Silami pujortartarfiit pilersinneqassapput illuaqqatut ussissagaanngitsutut ammaannartutut, anorimut sialummullu oqqisimaarfiusinnaalersillugit.

Silami pujortartarfiit imilerlugit, kiassaaserlugit, imigassamik sassaallerfilerlugit, aliikkusersuisarfilerlugit, nerisassanik sassaallerfilerlugit assigisaannilluunniit atotorissaaruserlugit pilersinneqarsinnaanngillat. Silami pujortartarfiit illutut matoqqasutut pissusilerlugit pilersinneqarsinnaanngillat. Taamaattumik pilersitsisoqarpat taamaattoq silami pujortartarfittut isigineqarsinnaanngilaq. Taamaattumik pilersitsisoqarpat sumiiffik pineqartoq inatsisip atuuffiani tassanilu aalajangersakkani pineqartunut ilaatinneqarnersoq immikkut naliliiffigineqartussaassaaq.

Silami pujortartarfimmi cigaritsikunut ikioraavinnik matoqqasunik peqassaaq, taamaalillutik cigaritsikut allanut saneqquttunullu ajoqutaasussaajunnarsillugit, cigaritsikunillu katersuisoqarsinnaajunnaarsillugu.

§ 4 pillugu

Inini pujortarnerup inerteqqutaanera aalajangersakkap taassuma sukannernerusunnngortippaa, sullissiviup silataani nunaminertat ilanngullugit. Silami nunaminertanut ilaatinneqartut tassapput sullissivimmuut atasut, nunaminertamik tunniussinermi allaaserineqarsimasutut. Sullissiviup pisortai tamanna pillugu allagarsiinissaminnut pisussaaffeqarput.

Sullissivimmuut nunaminertatut tunniunneqartumi nunaminertat pinnguartarfillit, biilit uninngaartarfii kiisalu illuutit sumiiffiillu akornanni nunaminertat sullissivimmuut pissusissamisoortumik atasut ilaanerat aamma qulakkeerneqassaaq. Nunaminertap annertusineqarnissaa pisariaqarpat qinnuteqaatigineqassaaq.

Inuit aalajangersakkami pineqartunut ilaatinneqartut killilerneqanngillat. Aalajangersakkami tassani atuartut sulisullu inuillu allat silami nunaminertamiittut ilaatinneqarput, taakkulu tassaasinnaapput angajoqqaat allallu pulaartut.

Meeqqat inuusuttuaqqallu 15-it inorlugit ukiullit Inatsisartut peqqussutaannik unioqqutitsisut pineqaatissinneqarsinnaanngillat, tamatumani tak. Kalaallit Nunaanni pinerluttulerineq pillugu inatsimmi § 16, pinerluttulerineq pillugu inatsit tunngavigalugu

pineqaatissinneqarsinnaassagaani ukiut ammut killissaannut tunngasoq. Meeqqat inuusuttuaqqallu 15-it inorlugit ukiullit aalajangersagaq unioqqutillugu pujortarpata tamanna sullissivimmi torersuunissamik malittarisassat atuuttut allat tunngavigalugit naalasseriitsuliornermut tunngatillugu qisuariaateqarnermik nassataqartinneqarsinnaavoq.

Sullissiviup silataani nunaminertami silami pujortartarfiliortoqarsinnaavoq, taamaallaalli sullissivimmi sulisunuinnaq. Silami pujortartarfimmik inissiisoqarnissaanik aalajangiineq sullissivimmi meeqqat inuusuttullu annertunerpaamik mianeralugit pissaaq. Assersuutigalugu silami pujortartarfinnik pinnguarterfinni imaluunniit meeqqat inuusuttullu silami uninngaartarfiini inissiisoqarsinnaanngilaq.

§ 5 pillugu

Inini pujortarnissamik ataatsimut inerteqquteqarnek, inuit arlaannik pissuteqarlutik pisortat namminersortulluunniit sullissiviutaanni tamatumunngalu peqatigitillugu najugaqartut allat sulisutullu atorfeqartitaasut sumiiffigissaanni ineqartut naammaginartumik mianeralugit oqimaaqatigiissaarivigineqassaaq.

Inuusuttunik 18-it inorlugit ukiulinnik ulloq unnuarlu paaqqinniffinni nammineq ineeqqami tupamik pujortartoqarsinnaaatitsisoqarsinnaassanersoq isumaliutersuutigineqarsimavoq. Naliliineq unaavoq inini pujortarnermik ataatsimut inerteqquteqarnek aalajangiusimaneqassasoq. Taamaaliornikkut paaqqinniffinni ataasiakkaani aporaattoqartarnissaa pakkersimaarneqassaaq, taamatuttaarlu ataatsimut inerteqquteqarnek aqukkuminarnerussalluni. Silami pujortartarfiliornissamut suli periarfissaqartussaavoq.

Inini pujortarnermik ataatsimut inerteqquteqarnek inersimasunik paaqqinniffinni saneqqunneqarpoq. Taamaaliornikkut inuit inersimasut namminerisaminnik angerlarsimaffimmini pujortarnissartik kissaatigigunikku pujortarnissaminnut periarfissaqartinneqartariaqartut pineqarnerat pingaartillugu isiginiarneqarsimavoq.

Aalajangersagaq taanna sullissivinnut, inunnit 18-it sinnerugit ukiuliunerusunit najugaqarfigineqartunut tunngasuvoq. Taamaalilluni sullissiviit inunnit 18-it inorlugit aamma 18-it sinnerlugit ukiulinnit angerlarsimaffittut najugaqarfigineqartut aalajangersakkami ilaatinneqarput.

Sullissivinni inini pujortarsinnaatitaaffiusuni sulisut najugaqartullu allat pujortarnerisigut pujumik najuussuinnginnissaat sullissiviup pisortaasa sukumiisumik qulakkiissavaat.

Sukumiisunik qanoq iliorluni aaqqiisoqassanersoq pisuni ataasiakkaani naliliineq apequtaavoq. Ineraq namminerisamilluunniit inigisaq pujortarfusoq sullissiviup iluani init allat eqqarsaatigalugit soorunami matuneqarsinnaasuussaaq. Tamatuma saniatigut nutaamik supoortumik silaannarissarfiliisoqarsinnaavoq, peqareerpalluunniit pioreersoq sakkortuninngortinneqarsinnaalluni, matunik allatullu assersuutinik ikkussuisoqarsinnaalluni tupap pujuata ininit pujortarfiusunit allanut siammaannissaa pinaveersaartinniarlugu, pujortartoqareerneratigullu silaannarissaasoqartarnissaa peqqusissutigineqarsinnaalluni.

Pujortartut pujuannik najuussuineq pinaveersaartinniarlugu sukumiisumik qulakkeerisoqarnissaanik aalajangiinermi sullissiviup pisortaasa sulisut, isumannaallisaanermilu suliniaqatigiinnik pilersitsisoqarsimappat, taakku ilaatissavaat.

§ 6 pillugu

Aalajangersakkami tassani namminerisamik angerlarsimaffiit meeqqanik atualersimangitsunik paarsinermut ilaatillugu – ullunerani paaqqinniffittut – akissarsiaqaatigalugu atorneqartut ilaatinneqarput. Aalajangersagaq taanna angerlarsimaffiup kommunalbestyrelsimit akuerineqarsimanera imaluunniit kommunalbestyrelsimut tamanna pillugu nalunaaruteqartoqarsimanera apeqqutaatinnagu atuutissaaq. Aalajangersagaq taanna akissarsiat aningaasannorlugit allatulluunniit ilillugit tunniunneqartarnerat apeqqutaatinnagu atuutissaaq.

Aalajangersakkami tassani meeqqanik paarsaqallattaartarnej, soorlu ernuttanik paarsisarnej ilaatinneqanngilaq.

§ 7 pillugu

Pisuni inini pujortarnerup ajornangiffiini allat pujortarnerisigut pujumik najuussuineranut sukumiisumik illersuinerup qulakkeerneqarnissaa sullissiviup pisortaasa aallaavittut pisussaaffigaat. Malittarisassanilli qilersuisuusunik sukumiisumik illersuineranut piumasaaqatinik suussusiliisunik minnerunngitsumillu aningaasanik taamaaliornissamut atugassanik immikkoortitsisoqarnissaanik qulaakkeerisunik aalajangersaanissamut pissutissaqarsinnaavoq.

Malittarisassat qilersuisuusut, matumani illutatigut aaqqiissuteqarnissamik piumasaaqatit ilanngullugit eqqarsatigalugit, nassatarisaannik aningaasartuutit illumik atuisuusumit, tassa imaappoq illumik piginnittuusumit attartortuusumilluunniit akilerneqartussaasussaapput.

Avatangiisit tupatorfiunngitsut pillugit aalajangersakkat atuuttut nakkutilliineq pillugu aalajangersakkanik imaqaanngillat, siunnersuummilu immikkut nakkulliineramik pilersitsinissap ilanngunneqarnissaa pisariaqartutut isigineqarsimangilaq. Taamatut pisariaqartitsisoqalissappat tamanna pillugu malittarisassanik aalajangersaanissamut Naalakkersuisut piginnaatitaapput.

Sullissiviit meeqqanit, inuusuttunit, utoqqarnit tarnikkullu napparsimasunit najugaqarfiusut nakkutiginnissaannut kommunit Namminersorlutillu Oqartussat ullumikkut pisussaaffeqareerput.

Assersuutitut oqaatigineqarsinnaavoq kommunalbestyrelsi kommunip namminersortullu ingerlataannik namminerisamik angerlarsimaffinni ulluunerani paarsisarnermik aaqqissuussinernik nakkutiginnittusoq, tak. ulluunerani paaqqinniffiit, angerlarsimaffinni ulluunerani paaqqinniffiit il.il. pillugit Inatsisartut peqqussutaat nr. 7, 21. maj 2002-meersoq. Kommunalbestyrelsip nakkutilliineranut tassunga ilaatigullugu Inatsisartut inatsisaanni matumani aalajangersakkat malinneqarnerat aamma nakkutigissavaa.

Kalaallit Nunaanni peqqinnissaqarfimmi tamarmi illup iluani pujortarnej iluatsiffiusumik inerteqqutaavoq. Naalakkersuisut piginnaatitaapput napparsimasut aalajangersimasut napparsimmavinni uninngasut illup iluani pujortarsinnaanerit pillugu malittarisassanik immikkorluinnaq ittumik aalajangersaanissaminnut. Aalajangersakkap taassuma tarnikkut napparsimaruluttunut pinngitsaalisallutik uninngatinneqartunut atorneqarnissaa eqqarsaatigineqarpoq. Napparsimmavinni ataasiakkaani illutatigut pissutsit illup iluani

pujortarnissamut periarfissaqartitsissasut napparsimasullu allat tupap pujuunik najuussuisinnaanerat pinngitsoortinneqartassasoq piunasaqaataavoq.

§ 8 pillugu

Inatsit unioqqutillugu pujortartoqannginnerata nakkutiginnissaa sumiiffimmi pisortaaup akisussaaffigaa. Sumiiffimmi pisortaaup sulisuminik taamatut pisussaaffiliinissaminut pisussaaffeqarpoq.

Sumiiffimmi pisortaq Inatsisartut peqqussutaanni matumani aalajangersakkat unioqqutillugit pujortarsinnaatitsisoq pisussaaffimminilluunniit allatigut sumiginnaasoq inatsimmi § 10 tunngavigalugu pillaammik akiliisussanngortinneqarsinnaavoq.

§ 9 pillugu

Akissarsiaqarluni sulisartuq suliffimmi initaasa iluanni pujortartoq taamaaliornermigullu inatsimmi aalajangersakkat unioqqutillugit iliuuseqartoq, siunnersuummi § 10 tunngavigalugu pillaammik akiliisussanngortinneqarsinnaasussaavoq, inuit allat inatsimmik unioqqutitsillutik iliuuseqartut pineqarnerisa pissuseqataannik.

Akissarsiaqarluni sulisartup pujortarnermik inerteqquteqarneq sulisitsisulluunniit allakkatigut peqqusissutaa malinngippagu, atorfinitsitsisarneq pillugu inatsiseqartitsinermi aalajangersakkanik sumiginnaanermi pineqaatissiinissamut piginnaatitsissutit atorneqassapput, tak. § 8. Taamaalilluni inatsisip malinneqarnera sulisitsisup – atorfinitsitsisarneq pillugu inatsiseqartitsinermi killissaliussat pineqartut periarfissarititaasa iluanni – akissarsiaqarluni sulisartup atorfinitsitsinermi isumaqatigiisummik unioqqutitsinera kinguneqartissinnaavaa.

Piunasaqaatinik eqqortitsinnginnermi piginnaatitsissutit sorliit – soorlu oqaasiinnartigut allakkatigulluunniit mianersoqqusineq, inassuteqaateqarneq/uparuaaneq imaluunniit peersitsisoqassappat peersitsineq - pineqarnerisut apeqqummi unioqqutitsinermik pineqartumi akissarsiaqarluni sulisartumut tutsinneqarsinnaasumik naliliineq aalajangiisuussaaq.

Taamaalilluni aalajangersagaq taanna sulisitsisup akissarsiaqarlunilu sulisartup akornanni pissutsit aalajangersaavigineqarnerannik allanngortitsisuunngilaq, suliffimmili peqqissuunissakkut isiginiagassat pingaartinneqarnissaannik kissaateqarnermut takussutissatut isigineqassalluni.

§ 10 pillugu

§ 3, imm. 1-imik, § 4, imm. 1-imik, § 6-imik aamma § 8, imm. 1-imik imm. 2-millu unioqqutitsinerit aalajangersagaq manna tunngavigalugu pillaammik akiliisitsinikkut pineqaatissiissutigineqarsinnaapput.

Sulisitsisup siullermeertumik unioqqutitsinera 5.000 kr.-nik pillaammik akiliisitsissutaasasoq aallaavigineqarpoq. Aappaasaanik pingajussaanillu unioqqutitsinerit 10.000 kr.-nik aamma 20.000 kr.-nik pillaammik akiliisitsissutigineqartarnissaat aallaavigineqarpoq.

Pujortartartut ataasiakkaat siullermeertumik unioqqutitsineri 500 kr.-nik pillaammik akiliisitsissutaassassasut aallaavigineqarpoq. Aappasaanik pingajussaanillu unioqqutitsinerit 1.500 kr.-nik aamma 2.000 kr.-nik pillaammik akiliisitsissutigineqarnissaat aallaavigineqarpoq.

Pillaammik akiliisitsissutit qaffasissusiat pinaveersaartitsinikkut siunniutaasoq annertunerpaamik isiginiarlugu aalajangersarneqarsimavoq.

Pillaatit qaffasissusii tunaartarisassaapput, eqqartuussivinnillu ammut qummulluunniit saneqqunneqarsinnaallutik, suliaq pineqartoq taamaaliornissamut pissutissaqalersitsippat.

Sulisitsisut il.il. inatsisilerinikkut immikkoortutut isigineqartut inatsimmi aalajangersakkanik unioqqutitsinerminni Kalaallit Nunaanni pinerluttulerineq pillugu inatsimmi kapitali 5 tunngavigalugu pinerluttulerineq pillugu inatsiseqartitsineri akisussaatinneqarsinnaapput, pillaammillu akiliisussanngortinneqarsinnaallutik.

§ 11 pillugu

Aalajangersagaq taanna Naalakkersuisut inatsit tunngavigalugu nalunaarummi nalunaarutip unioqqutinneqarneranut pillaammik akiliisussanngortitsisarneq pillugu aalajangersakkanik aalajangersaasinnaaneranun tunngavissaliivoq.

§ 12 pillugu

Inatsit 1. oktober 2010 aallarnerfigalugu atortuulissasoq siunnersuutigineqarpoq.

Tamatumunnga peqatigitillugu tupa avatangiisinillu tupatorfunngitsunik isumannaarineq, kiisalu tupanik nioqqutissat nalunaaqutserneqartarneri pillugit Inatsisartut peqqussutaanni illup iluani pujortarnissamik inerteqquteqarneq pillugu aalajangersakkat atorunnaarsinneqarput.

§ 13 pillugu

Siunnersuut sumiiffinnut naalagaaffiup Kalaallit Nunaanni suliffeqarfiutaanut oqartussasuinnullu ingerlatsineri siunertanut imaluunniit ingerlatsineri ilaatillugit atorineqartut pineqartunut atorineqassanngilaq, soorlu pinerluuteqarsimasunik isumaginnittoqarfiup sullissiviutaanut aamma sakkutuut umiarsuaannut illuutaannullu.

Aalajangersakkap taassuma sumiiffinni naalagaaffiup Kalaallit Nunaanni oqartussaassutsiminik pisarnertut atuutsitsinerani ilaallutik atorineqartuni illup iluani pujortarsinnaanermik aalajangersaanerup Danmarkimi oqartussaasunut isumagisassanngortinneqarnera nassataraa.

Naalagaaffik inuinaat pillugit inatsiseqartitsineq tunngavigalugu sulineri Inatsisartut inatsisaata atuuffiani pineqartunut ilaatinneqartumik ingerlataqarpat, tamannalu oqartussaassutsimik pisarnertut atuutsitsinerit isigineqarsinnaanngippat, sumiiffiup pineqartup Inatsisartut inatsisaanni pineqartunut ilaatinneqarneranik apeqqut Inatsisartut inatsisaanni aalajangersakkat qanoq paasineqarnissaannik nassuiaaneq tunngavigalugu aalajangiivigineqassaaq.

Siunnersuut Pituffimmi, illersornissamut tunngasut pillugit Kalaallit Nunaata, Danmarkip Amerikamilu naalagaaffeqatigiit naalakkersuisuisa illersornissaq pillugu isumaqatigiissutaanni pineqartunut ilaatinneqartumi aammattaaq atuutsinneqassanngilaq.

§ 14 pillugu

Siunnersuummi § 12, imm. 2-p kingunerisaanik aaqqiineq.

Tusarniaavigisat

Namminersorlutik Oqartussat

- Siulittaasup Naalackersuisoqarfia
- Ineqarnermut, Attaveqarnermut Angallannermullu Naalackersuisoqarfik i/suliffeqarfiit akisussaaffigisai
- Aningaasaqarnermut Naalackersuisoqarfik i/suliffeqarfiit akisussaaffigisai
- Aalisarnermut, Piniarnermut Nunalerinermullu Naalackersuisoqarfik i/suliffeqarfiit akisussaaffigisai
- Inuussutissarsiornermut Suliffeqarnermullu Naalackersuisoqarfik i/suliffeqarfiit akisussaaffigisai
- Isumaginninnermut Naalackersuisoqarfik i/suliffeqarfiit akisussaaffigisai
- Kultureqarnermut, Ilinniartitaanermut, Ilisimatusarnermut, Ilageeqaarnermullu Naalackersuisoqarfik i/suliffeqarfiit akisussaaffigisai
- Nunamut namminermut, Pinngortitamut Avatangiisinullu Naalackersuisoqarfik i/suliffeqarfiit akisussaaffigisai
- Aatsitassanut Pisortaqarfik
- Suliffeqarfiit Namminersorlutik Oqartussanit pigineqartut
- Kalaallit Nunaanni Sullivinnik Nakkutillisoqarfik

9. november 2009
Sags nr.
2009-022386
Dok.nr. 257366

Postboks 1160
Tlf: 34 50 00
Fax: 32 45 47
3900 Nuuk
Email: pn@gh.gl

Peqqissutsimut Naalackersuisoqarfiup suliffeqarfiutai

- Nakorsaq peqqinnissakkut nakkutillisuutitaq
- Paarisa
- Peqqissutsimut Pinaveersaartitsinermullu Aqutsisoqarfik
- Imigassaq Ikiarooriutillu pillugit Siunnersuisoqatigiit

Naalagaaffiup suliffeqarfiutai

- Peqqissutsimut Ministeriaqarfik
- Peqqissutsimut Aqutsisoqarfik
- Sullivinnik Nakkutillisoqarfik
- Naalagaaffiup Kalaallit Nunaanni Sinniisaa
- Kalaallit Nunaata Politimesteria
- Pituffimmi Innuttaasunut Siunnersuisoqatigiit

Kommunit

- KANOKUKA
- Qaasuitsup Kommunia i/suliffeqarfiit akisussaaffigisai
- Qeqqata Kommunia i/suliffeqarfiit akisussaaffigisai
- Kommuneqarfik Sermersooq i/suliffeqarfiit akisussaaffigisai
- Kommune Kujalleq i/suliffeqarfiit akisussaaffigisai

Kattuffiit Soqutigisaqaqatigiit

- Kalaallit Nunaanni Sulisitsisut Peqatigiiffiat (GA) i/assigiinnik suliaqarfinnut ataatsimiititaliaq
- Sulisitsisut Peqatigiiffiat NUSUKA i/laasortanut kattuffiit
- KNAPK (Aalisartut Piniartullu Kattuffiat)
- SIK
- PPK (Peqqissaasut akissaatitigut isumaqatigiinniussisuat)
- IMAK (Ilinniartitsisut kattuffiat)
- PIP (Perorsaasut peqatigiiffiat)
- AK (Atorfillit Kattuffiat)
- ASG (AC'it kattuffiat)

Nappaatilinnut Peqatigiiffiit

- Aasianni Sukkortut Peqatigiiffiat
- Qaqortumi Sukkortut Peqatigiiffiat
- Kalaallit Nunaanni Napparsimasut Peqatigiiffiat
- Nuummi Gigtertut Peqatigiiffiat
- Kræftemik Akiuniarneq
- Kalaallit Nunaanni Pualluttut Peqatigiiffiat
- Parkinsonimik nappaatillit peqatigiiffiat
- Tarnimikkut nappaatillit qanigisaasalu peqatigiiffiat